

Handelingen van de raad der gemeente Emmen

jaar	bijlagenr.	categorie/agendanr.
2010	RA10.0067	A 3

Onderwerp

Openbare vergadering van de raad der gemeente Emmen, gehouden op donderdag 27 mei 2010 te 19.30 uur in de raadzaal

---

Voorzitter: de heer C. Bijl
Waarnemend voorzitter: de heer J.H. Wittendorp
Griffier: de heer H.D. Werkman

Aanwezig bij de aanvang 33 leden, te weten de heer H. Boers, mevrouw Y.J. Boxem-Klein, de heren G.J. Bijlsma, J. Dijkgraaf, K.P. Eggen, T.H. Gerth, J.M.L.G. van Goethem, A.J. Goudriaan en W.W.W. Halm, mevrouw T.C. Hoogeveen, de heren H.J. Hulsegge, H. Huttinga, R.J.M.A. Kochheim, H. Leutscher en G.H.H. Linnemann, mevrouw A.G. Louwes-Linnemann, W.O. Meijer, W.L.H. Moinat en R.H. Mulder, mevrouw A.C.M. Nijhof-Huizinga, A.H. Oldenbeuving en L.T. Pekelsma, de dames H.H. Plas-Kerperin en S. Rougoor-Mahalbasic, de heren C.J.M. Ruhé, J.C. Scheltens, A.W.J. Schoo, G.T. Sulmann, H. Thole, R. Wanders, R. van der Weide, B.D. Wilms en J.H. Wittendorp.

Later ter vergadering 4 leden, te weten mevrouw F.A. Aldershof, de heren G.J. Horstman, S. Özkan en H. Smit.

Afwezig 2 leden, te weten de heer H. Velzing en mevrouw M.W.M. Vrolijk-Lenting.

Aanwezig zijn de wethouders: de heer B.R. Arends, mevrouw T. Houwing-Haisma, de heren H.G. Jumelet en J. Kuper en mevrouw M.H. Thalens-Kolker.
Tevens aanwezig: de heer A.J. Mewe, gemeentesecretaris.

1. Opening en vaststelling agenda

De voorzitter opent de vergadering en heet eenieder van harte welkom.

Er zijn berichten van verhindering van de heer Velzing en mevrouw Vrolijk, de laatste in verband met familieomstandigheden. Er was ook bericht van verhindering van de heer Van Goethem, maar deze is gelukkig weer aanwezig nadat het de vorige keer niet helemaal goed ging, eufemistisch gezegd.

Later ter vergadering zullen komen mevrouw Aldershof en de heren Horstman, Özkan en Smit.

Voorts is wethouder Sleeking op dienstreis naar Griekenland, wellicht pogend de euro te redden!

(De heer Özkan komt ter vergadering).

De voorzitter meldt vervolgens dat agendapunt B8 in beslotenheid zal worden behandeld, waarbij door het college geheimhouding wordt opgelegd. De geheimhouding zal morgen om 13.00 uur weer worden opgeheven.

De heer Schoo merkt op de nieuwsberichten te hebben gevolgd. Als de besloten behandeling van agendapunt B8 daarmee te maken heeft, is het dan niet verstandig de besloten vergadering eerst te houden? Zodoende zou een en ander kunnen worden meegenomen bij de beraadslaging over agendapunt B4.

De voorzitter ziet geen aanleiding om de volgorde op de agenda te wijzigen.

De heer Huttinga lijkt dit ook niet zo zinvol. Mededelingen die door het college in beslotenheid worden gedaan, kunnen sowieso niet wor-

den betrokken bij punt B4. Het lijkt hem dan ook goed de originele volgorde aan te houden.

De voorzitter wijst er nog op dat de raad bij agendapunt B8 niet om een besluit zal worden gevraagd. Er zal worden volstaan met een mededeling.

Desgevraagd stelt de raad de opgestelde agenda vast.

A2. Vragenhalfuur

Selectieprocedure nieuw theater

De heer Van der Weide brengt naar voren dat tijdens de vergadering van de commissie bestuur en middelen door wethouder Houwing is medegedeeld dat het architectenbureau in het gelijk is gesteld inzake de selectieprocedure voor de ontwikkeling van het nieuwe theater. Daarna is er geen informatie meer gekomen, behalve via de media. De fractie van Wakker Emmen wil graag over de volgende zaken opheldering.

Wat is er precies fout gegaan in de procedure? Hoe worden fouten in de toekomst voorkomen? Hoeveel geld kost een nieuwe selectieronde? Wie gaat die betalen? Loopt de gemeente hiermee vertraging op? Zo ja, wat betekent dat dan?

(De heer Smit komt ter vergadering).

Wethouder Houwing-Haisma bevestigt dat de gemeente het kort geding heeft verloren. Het college heeft zich de vraag gesteld of al dan niet in hoger beroep moest worden gegaan en heeft er voor gekozen dat niet te doen. Je loopt dan altijd het risico dat je door de rechter opnieuw in het ongelijk wordt gesteld. Bovendien kost zo'n procedure veel tijd.

Wat er is misgegaan, zit 'm vooral in de beoordelingscriteria. Als deze duidelijker zijn gemaakt, zal er opnieuw worden aanbesteed en blijft de schade veel beperkter. Hoeveel tijd daarmee gemoeid zal zijn, durft spreekster niet te zeggen. Momenteel wordt bekeken hoe de aanbestedingsprocedure moet worden vormgegeven. Niet alles hoeft overigens opnieuw te worden gedaan, want veel is ook goed gegaan. De nieuwe procedure zal dus niet zo verschrikkelijk veel tijd vergen en de kosten kunnen worden opgevangen binnen de post onvoorzien.

De heer Van der Weide heeft nog geen antwoord gekregen op de vraag hoeveel extra geld een en ander gaat kosten. De wethouder zei dat de kosten kunnen worden opgevangen binnen de

post onvoorzien, maar kan zij zeggen wat alles ongeveer extra gaat kosten?

Wethouder Houwing-Haisma kan dit niet, aangezien daarover nog geen helderheid bestaat.

De heer Van der Weide vraagt of de raad van de cijfers op de hoogte zal worden gebracht.

Wethouder Houwing-Haisma zegt dat haar dit geen enkel bezwaar lijkt.

Tunnel

De heer Van der Weide merkt op dat de fractie van Wakker Emmen onlangs geruchten hoorde dat de tunnel in het Atalanta-project op een andere wijze wordt uitgevoerd, wordt uitgesteld of zelfs uit het plan wordt gehaald. Berusten deze geruchten op waarheid of blijft de tunnel in het plan zoals het is vastgesteld op 18 december?

Wethouder Kuper antwoordt dat de tunnel in het plan blijft.

Subsidie voor het Atalanta-project

De heer Van der Weide stelt vast dat het rijk € 8,5 miljoen subsidie aan de gemeente heeft verleend. Is dit het enige bedrag dat er van het rijk komt of heeft de gemeente nog meer subsidies in het verschiet? Als het laatste het geval is, kan dan worden aangegeven om welk bedrag het gaat?

Wethouder Arends antwoordt dat de gemeente niet méér subsidies in het verschiet heeft, maar hoopt dat er nog meer in het verschiet komen. Het college verwacht ook dat er nog meer komt. Er is voor € 60 miljoen subsidie aangevraagd, welk verzoek in maart 2009 is ingediend. Daarvan heeft € 30 miljoen betrekking op het Atalanta-project en € 30 miljoen op DPE *next*. Van het bedrag van € 60 miljoen dat door de gemeente is aangevraagd, is € 25,5 miljoen gevraagd als dekking voor de te betalen verplaatsingsvergoeding aan het dierenpark en op basis van een motie die eind 2009 door de Tweede Kamer is aangenomen is € 8,5 miljoen toegekend. De minister heeft daar een mooi persmoment van gemaakt, waarvoor het college natuurlijk erkentelijk is, want er is veel publiciteit mee verkregen. Gehoopt wordt dat de andere € 17 miljoen ook daadwerkelijk deze kant op komt. Aangegeven is reeds dat men dit geld de gemeente wil doen toekomen.

De Snikke in Klazienaveen

De heer Van der Weide merkt op dat de stichting die van dit gebouw gebruik maakt onder andere verantwoordelijk is voor het binnenonderhoud, maar dat de buitenzijde van het gebouw volgens de informatie van de fractie van Wakker Emmen dient te worden onderhouden door de gemeente. Daarom de vraag wanneer de gemeente opnieuw onderhoud gaat plegen. In de afgelopen jaren is dit zeer summier gebeurd, waardoor er nu sprake is van achterstallig onderhoud. Het meeste onderhoud dat wél is uitgevoerd is aan te merken als lapwerk.

Wethouder Thalens-Kolker zegt dat de onderhoudstoestand van De Snikke inderdaad niet optimaal is. Ook de uitstraling van het gebouw is niet dat wat je van een gebouw in deze tijd met deze functie zou mogen verwachten. Dat heeft alles te maken met de onzekere toekomst van het gebouw. Er is een onderhoudsplan en dat wordt zeer minimaal uitgevoerd. Zoals waarschijnlijk bekend is, wordt Klazienaveen een van de eerste dorpen waar de uitrol van Emmen Revisited gaat plaatsvinden. In het betrokken deel van Klazienaveen is een aantal andere accommodaties waaraan mogelijk ook veranderingen gaan plaatsvinden; men denke maar aan het Esdal College. In het kader van het accommodatiebeleid is meerdere keren gezegd dat je, als je iets aan accommodaties doet, ook moet kijken naar de accommodaties in dezelfde omgeving. Dat maakt dat groot onderhoud niet aan de orde is zolang niet bekend is wat er met de diverse gebouwen gaat gebeuren. Wat wél wordt gedaan, is het aanpakken van die zaken die van belang zijn om een gebouw goed te kunnen laten functioneren. Zo is er onlangs nog geïnvesteerd in (nood-)verlichting etc.

De heer Van der Weide vraagt wanneer de wethouder verwacht zekerheid te hebben over het gebouw en wanneer het noodzakelijke onderhoud wordt uitgevoerd.

Wethouder Thalens-Kolker antwoordt dat het noodzakelijke onderhoud aan de binnenkant wordt gedaan om de activiteiten in het gebouw goed mogelijk te maken, waarbij is te denken aan zaken als veiligheid en dergelijke. Wanneer er iets aan de buitenzijde wordt gedaan, kan zij nu niet zeggen. Zoals al gezegd, is de toekomst van dit gebouw onzeker en moet dit in samenhang met andere accommodaties in dit gedeelte van Klazienaveen worden bekeken.

De heer Van der Weide heeft hiermee nog geen antwoord op de vraag hoelang de onzekerheid nog blijft voortbestaan.

Wethouder Thalens-Kolker zegt dat niet alle vragen kunnen worden voorzien van een exact antwoord.

De heer Van der Weide neemt aan dat de wethouder toch wel een richting kan aangegeven. Is dit het volgend jaar of over vier jaar?

Wethouder Thalens-Kolker kan simpelweg niet aangeven op welk moment er iets gaat gebeuren met De Snikke of een andere multifunctionele accommodatie. Dat zal in het kader van Emmen Revisited en het masterplan Taal in totaliteit worden bekeken. Dit sluit aan bij hetgeen met de raad is afgesproken over de wijze waarop wordt omgegaan met de accommodaties.

Schorsing drie leidinggevenden afdeling burgerzaken en belastingen

De heer Schoo merkt op dat op 17 mei 2010 op de website van Binnenlands Bestuur een artikel stond over de gemeente Emmen waarin vermeld werd dat er drie leidinggevenden waren geschorst. Spreker werd hiervan op de hoogte gesteld door een journalist die hem hierover belde. Bij navraag bij de griffie op 18 mei 2010 was ook aldaar net bekend dat er iets speelde bij burgerzaken en belastingen. Desgevraagd zou de raadsgriffier een en ander checken bij de wethouder en vragen of de raad van bovengenoemd feit op de hoogte zou worden gesteld. In de namiddag op 18 mei 2010 is de raad via de mail een persbericht toegezonden met als kop: "Nieuw afdelingshoofd voor burgerzaken en belastingen".

De vragen van de DOP-fractie zijn de volgende.

1. Waarom is de raad hierover niet direct door het college geïnformeerd en heeft de raad geen inzage gekregen in de conclusies van de bevindingen van het bureau?
Spreker denkt in dit verband voortdurend aan de controlerende taak van de raad. Hoe kun je controleren als informatie wordt achtergehouden over nota bene een kwestie die de burger ook geraakt kan hebben? Heeft de service aan burgers geleden doordat het klantcontactcentrum verkeerd is aangestuurd door drie leidinggevenden?
2. Hoelang speelde dit al en wist de desbetreffende wethouder of het college al langer van

deze klachten af? Wat heeft de gemeentesecretaris (verantwoordelijk voor personeel) wel of niet gedaan?

3. Waarom een extern bureau ingehuurd? De gemeente heeft zelf toch een duur opgetuigde afdeling P&O! Kon zij dit varkentje niet wassen en waarom niet? Wat heeft het inhuren en onderzoek van dit externe bureau gekost?
4. Is dit een incident of een structurele kwestie (er zijn nota bene drie hooggeplaatste ambtenaren bij betrokken)? Wat is de aard van de klachten? Seksuele intimidatie, machtsmisbruik etc.?
5. Indien zij moeten vertrekken c.q. herplaatst worden, wat gaat dit de gemeente kosten?

Wethouder Kuper deelt mee dat het college vanmorgen heeft besloten deze vragen schriftelijk te beantwoorden.

De voorzitter informeert of de wethouder kan aangeven wanneer de antwoorden ongeveer kunnen worden verwacht.

Wethouder Kuper denkt dat het college de beantwoording in de eerstvolgende collegevergadering wel gereed zal hebben. Daarna kan zij naar de raad.

De heer Schoo stemt hiermee in.

Winterschade aan de wegen

De heer Thole memoreert dat in de vorige maand een raadsvoorstel is behandeld over de winterschade aan de wegen. Er werd een bedrag gevraagd van ongeveer € 1 miljoen, fors hoger dan in de laatste jaren, maar de afgelopen winter was ook lang en streng.

Is de inventarisatie van de schade al rond? En wanneer wordt er begonnen met de werkzaamheden?

Wethouder Kuper antwoordt dat de inventarisaties bijna rond is en dat de werkzaamheden binnenkort zullen beginnen. Het is de bedoeling vóór de zomervakantie alle activiteiten uitgevoerd te hebben. Men zal op diverse plekken witte strepen hebben gezien, maar Kanaal A in Emmer-Erfscheidenveen, waarover iets was te lezen in de krant, zal ook worden aangepakt. Verder kan worden gezegd dat met het herstel van de schade minimaal € 1 miljoen is gemoeid. De aanbesteding van Emmen-Centrum is nu zo

ongeveer in beeld, doch de aanbesteding van het gebied buiten het centrum moet nog gebeuren. In elk geval lijkt het hem goed een 'winstwarschuwing' af te geven.

De heer Thole ziet wegen met slechte stukken, voorzien van een witte markering, maar ook wegen die nog slechter zijn die niet zijn gemarkeerd, zodat mensen denken dat daar niets zal gebeuren.

Wethouder Kuper meent dat alle plekken nog niet wit zijn gemaakt. Men is bezig met een complete inspectieronde. Zoals gezegd, wordt ook Kanaal A in Emmer-Erfscheidenveen aangepakt, hoewel die nog niet in wit is afgebakend. Hij kan echter niet garanderen dat er op alle andere plekken ook iets gebeurt.

Het vragenhalfuurtje wordt vervolgens gesloten.

A3a. Notulen raadsvergadering van 22 april 2010 [Stuknr. RA10.0055]

De heer Van der Weide merkt op dat onder punt A1 staat dat de plaatsen van de fractie van Wakker Emmen leeg zijn, doch dat de heren Bijlsma en Van Goethem wél aanwezig waren.

Met inachtneming van deze correctie worden de onder A3a vermelde notulen vastgesteld.

A3b. Notulen raadsvergadering van 29 april 2010 [Stuknr. RA10.0057]

De heer Moinat verwijst naar pagina 12, de benoeming van commissieleden. Hij is blij dat de SP-fractie als enige twee leden mocht benoemen: de heer Hoek was altijd van D66, maar is nu SP'er.

Met inachtneming van deze correctie worden de onder A3b vermelde notulen vastgesteld.

A4. Vaststelling bestemmingsplan 'Begraafplaats Klazienaveen' + bijlagen RIS.4282, RIS.4283, RIS.4284 en RIS.4285 [Stuknr. RA10.0046]

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming wordt conform het onder nr. A4 vermelde voorstel van burgemeester en wethouders besloten.

B5. Rekenkamercommissie Emmen: onderzoek Re-integratiebeleid Emmen + bijlagen 10.009460 en RIS.4187 [Stuknr. 10.0028]

De heer Schoo heeft van zijn collega begrepen dat er van de voorzitter van de commissie samenleving op 11 mei niet inhoudelijk op het onderzoek van de rekenkamercommissie mocht worden ingegaan. Naar aanleiding hierover heeft de DOP-fractie de volgende opmerkingen. De fractie vindt het re-integratiebeleid in de periode 2006 t/m 2008 in Emmen ver beneden alle peil, ronduit slecht! Zij is van mening dat er vanaf heden elk kwartaal een rapportage dient te komen van de stand van zaken betreffende de re-integratietrajecten en de voortgang van de uitstroom.

Tevens is de fractie het niet eens met alle conclusies, en zeker niet met die onder punt f. Verder mist zij de conclusie dat het college van B&W weinig tot zeer weinig daadkrachtig is geweest inzake het gehele re-integratiebeleid. De DOP-fractie kan het raadsvoorstel onder A5 dan ook niet steunen!

Zonder hoofdelijke stemming wordt vervolgens conform het onder nr. A5 vermelde voorstel van burgemeester en wethouders besloten, met de aantekening dat de leden van de DOP-fractie geacht willen worden tegen te hebben gestemd.

B1. Vervallen

B2. Zie A4/RA10.0046

B3. Zie A5/RA10.0028

B4. Jaarstukken 2009 (jaarverslag en jaarrekening) en Sociaal Jaarverslag
Ter vaststelling:
Jaarverslag en jaarrekening 2009 (RIS.4301)
Resultaatbestemmingsvoorstel jaarstukken 2009 (RIS.4289)
Accountantsverklaring (10.10.030717), verslag van bevindingen accountant (RIS.4300) en reactie college (10.031366)
Ter bespreking:
Advies auditcommissie jaarrekening 2009 (10.030799)
Mondelinge reactie op advies auditcommissie jaarrekening 2009
Ter kennisneming:
Sociaal Jaarverslag 2009 (RIS.4302)

De voorzitter heeft begrepen dat de voorzitter van de auditcommissie geen aanleiding ziet voor het geven van een nadere toelichting. Klopt dit?

De heer Wilms antwoordt bevestigend. Het verslag is tamelijk summier, maar spreekt voor zich.

De heer Wanders stelt vast dat de jaarstukken een terugblik geven op het afgelopen boekjaar: wat is er gedaan, wat is er bereikt en wat heeft het gekost. Dat zijn de drie kernvragen die in de stukken op duidelijke wijze zijn beantwoord. De PvdA-fractie dankt het college en de ambtelijke organisatie voor de samenstelling van de stukken en de auditcommissie voor het verrichte voorwerk. Het doet de fractie ook deugd dat de accountant in diens rapport van bevindingen waardering uitspreekt voor de doorgevoerde verbeteringen in het jaarrekeningproces, hetgeen door de organisatie als compliment mag worden opgevat. Het wat moeizamer verloop bij het samenstellen van de rekening 2008 is een incident gebleken.

Op zichzelf beschouwd, is het resultaat over het jaar 2009 prachtig: bijna € 16 miljoen positief. Dit resultaat is natuurlijk grotendeels te danken aan de verkoop van het belang in Essent. Indien deze incidentele post buiten beschouwing wordt gelaten, komt er een ander beeld naar voren, namelijk dat 2009 een duidelijke kentering heeft gebracht. Werd in de primitieve begroting nog uitgegaan van een voordelig saldo van € 3,9 miljoen, na het schonen van het resultaat van de incidentele post komt het resultaat uit op € 1,9 miljoen negatief, zoals in het raadsvoorstel is te lezen. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het opmerkelijk is dat de accountant en de auditcommissie tot een ander geschoond resultaat komen. Zij schrijven beide dat het resultaat zonder de verkoop € 9 miljoen negatief geweest zou zijn. Kan het college hierover duidelijkheid verschaffen? Ook heeft de fractie geconstateerd dat de accountant in diens rapport uitgaat van een negatief exploitatieresultaat in de primitieve begroting, iets wat volgens haar onjuist is, dus en dat dit derhalve zo ook niet in het rapport had mogen staan; het zet de lezer op het verkeerde been. De fractie gaat ervan uit dat het college dit met Deloitte bespreekt.

Hoe dan ook, de ontwikkeling van de financiën vraagt om nog meer alertheid. Structurele baten, zoals dividend, zijn ingeruild voor incidentele baten, ofwel de opbrengst van de verkoop van de Essent-aandelen. Daarentegen is het belang in Enexis en aan aantal verwante posten opgenomen. De PvdA-fractie wil graag het advies van de auditcommissie volgen en het college vragen

op overzichtelijke wijze in beeld te brengen wat de totale effecten, structureel en incidenteel, zijn op de begroting van de gemeente.

De jaarstukken verhullen niet dat ook Emmen is getroffen door de economische crisis. In 2009 is het aantal uitkeringsgerechtigden toegenomen, is het aantal verkochte hectares bedrijventerrein duidelijk afgenomen en is er een aanzienlijk verlies van banen, ontwikkelingen die zich onmiddellijk openbaren in de jaarstukken. Zo moesten de reserves fonds werk en inkomen en fonds versterking sociale infrastructuur worden aangesproken om het tekort op het inkomensdeel van de WWB te dekken. Beide fondsen zijn nu uitgeput.

Ook de toenemende balanspositie in grondexploitaties moet worden genoemd. Dit brengt aanzienlijke financieringskosten met zich mee en brengt vervolgens het rendement in gevaar.

Spreker wil er graag een aantal complexen uitlechten, complexen waar ook de auditcommissie over spreekt.

Zo is de locatie Vreding verkocht met een boekverlies van € 1,6 miljoen. De accountant geeft aan hiervoor in 2008 al te hebben gewaarschuwd. Het college had destijds redenen om het accountantsadvies niet te volgen. Het verzoek is die redenen met de raad te delen, opdat deze transactie in perspectief kan worden geplaatst. Verder blijft natuurlijk de situatie rond het Rundedal zorgwekkend. Het versneld zoeken naar alternatieven voor dit complex kan het resultaat uiteindelijk positief beïnvloeden. Kan het college de stand van zaken aangeven aangaande deze planvorming?

De fractie heeft gelezen dat de geraamde verkoopcijfers betreffende bedrijfsterrein voor 2010 en volgende jaren boven de in 2009 gerealiseerde verkopen liggen. Met betrekking tot de boekwaarden spreekt het college in diens reactie naar aanleiding van het accountantsrapport over realistische boekwaarden. Zijn de geraamde verkoopcijfers geactualiseerd en zijn deze als realistisch te duiden?

Uit de jaarstukken is ook een aantal zeer positieve zaken te halen, te beginnen met het daadkrachtig optreden van de gemeente door ondanks de crisis vast te houden aan de geformuleerde ambities. Juist door te blijven investeren en specifieke maatregelen te nemen, is de reserve maatregelen kredietcrisis ingesteld, € 7 miljoen groot. In 2009 is hieraan € 255.000,- onttrokken. Kan het college een actueel overzicht geven van de nog beschikbare ruimte voor toekomstige investeringen uit deze reserve?

In 2009 is hard gewerkt aan het realiseren van ambities. Juist om de inwoners van de gemeente perspectief te bieden is het college voortvarend

te werk gegaan. Zo is er flink geïnvesteerd in zowel de dorpen als het stedelijk gebied. Er zijn verschillende projecten verder uitgewerkt en deze staan nu in de steigers.

De PvdA-fractie wil de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening ook niet onbenoemd laten. Het is dan uiteindelijk tóch gelukt: de gemeentelijke bijdrage aan de EMCO-groep blijft binnen de begroting. Het is goed te constateren dat de beoogde effecten tot stand komen. Een aanzienlijk voordeel zou behaald zijn indien niet was besloten de resterende budgetruimte voor frictiekosten bij de EMCO-groep te reserveren. De fractie steunt dit besluit nog steeds, maar heeft er nu wel behoefte aan vast te stellen dat wellicht de tijd is aangebroken voor het maken van concrete afspraken over de hoogte van de gemeentelijke bijdrage en de frictiekosten. Immers, de weg die met betrekking tot de EMCO-groep in 2008 is ingeslagen, heeft als uiteindelijk doel dat de deelnemende gemeenten grip krijgen op hun bijdrage aan de uitvoering van de sociale werkvoorziening. Daar komt bij dat eind dit jaar de gemeenschappelijke regeling moet overgaan in een andere rechtsvorm. De PvdA-fractie vraagt het college de financiële consequenties van dit voornemen op korte termijn in beeld te brengen, opdat deze kunnen worden meegenomen bij toekomstige besluitvorming.

Tot slot wil spreker enige opmerkingen maken over het Sociaal Jaarverslag.

Hierin is een aantal zaken opgevallen. Zo moet worden geconstateerd dat na een aantal jaren van daling het ziekteverzuim weer iets is gestegen, procentueel weliswaar niet zo veel, maar het feit dat het niet dóór daalt is een signaal. In absolute aantallen is er overigens sprake van een aanzienlijke stijging: ruim 1.700 ziektedagen méér dan in 2008, omgerekend al gauw zes fte's. Heeft het college een verklaring voor deze ommekeer en zijn hierop ook maatregelen getroffen.

Verder mist de PvdA-fractie in het cijfermatig deel een overzicht van de inhuur van derden. Zij maken een wezenlijk onderdeel uit van de personele bezetting en hebben allen meegewerkt aan het bewerkstelligen van de behaalde resultaten. De fractie zal graag zien dat op korte termijn de cijfers, zowel de personele als de financiële, met betrekking tot de inhuur van derden over het jaar 2009 ter beschikking komen, aangezien zij van plan is met een motie te komen bij de Kadernota. Ook wil zij het volgend jaar de cijfers structureel opgenomen te zien in het Sociaal Jaarverslag.

De jaarstukken hebben voor de PvdA-fractie vooral een signalerende functie en kunnen zeker van dienst zijn als wordt gesproken over de Kadernota. Ze geven aan dat met elkaar moet wor-

den nagedacht over de prioriteiten en de te maken keuzes voor nu en morgen.

Resumerend: de fractie kijkt, ondanks de moeilijke tijden, met een tevreden gevoel terug op 2009, zowel op de behaalde resultaten als op de voorgestelde bestemming van het resultaat. Die tonen aan dat de gemeente vooral wil blijven investeren.

De heer Wilms merkt op dat de vaststelling van de jaarrekening een jaarlijks hoogtepunt is. De PvdA-fractie heeft al aangegeven waarom dit zo is, namelijk dat de verantwoording over een jaar wordt afgesloten, zowel in bestuurlijk als in financieel opzicht. Hoogtepunten worden door mensen altijd op verschillende manieren ervaren, en dat zie je ook in de politiek. Daarom is het goed dat er met een onafhankelijke bril gekeken wordt naar de drie w's: wat is er bereikt, wat is er gedaan en wat heeft het gekost.

Toen hij de eerste pagina's van het verslag van bevindingen van de externe accountant las, schoot hem even door het hoofd: wiens brood men eet, diens woord men spreekt. In de jaarrekening 2009 kenmerkt de gemeente zichzelf als koersvast en stimulerend waar het gaat om de versterking van de sociale infrastructuur en de investeringen in het platteland. De Versnellingsagenda is hiervan een sprekend voorbeeld. De accountant kent de gemeente Emmen als ambitieus en voortvarend, maar ook als realistisch, wat volgens de accountant blijkt uit de jaarstukken. Deze heeft heel mooie woorden toevertrouwd aan het papier. Het is niet de gewoonte hier namen te noemen, maar spreker kent de heren Kuperus en Rienks van Deloitte goed genoeg om te weten dat zij zich niet gedragen als schoothondjes of als mensen die je naar de mond praten. Hij weet dat zij vanuit hun rol als externe accountant de gemeente volgen met een zeer kritische blik. En hun onafhankelijkheid is zelfs binnen het NVO-normenkader gewaarborgd. Het is voor het college een extra compliment als de externe accountant het college bevestigt in een aantal positieve constatering, zoals geschetst in het algemene beeld. Ook in het laatste collegejaar is er nog flink doorgewerkt, en daar mag het college trots zijn.

Koersvast en stimulerend zijn woorden die ook van toepassing zijn op de externe accountant. De CDA-fractie heeft geconstateerd dat Deloitte er in de aanbestedingsprocedure opnieuw in is geslaagd diens positie te continueren in de gemeente Emmen.

In de bestuurlijke overwegingen wordt duidelijk gemaakt dat de komende jaren veel creativiteit en nieuwe energie moeten worden aangeboord om de ambities te realiseren. Het is een uitspraak

van het college, maar die is ook goed van toepassing op de externe accountant. In diens offerte, genaamd 'Anders maar niet met anderen' beschrijft Deloitte de ambities voor de komende jaren. Spreker adviseert namens de CDA-fractie de nieuwe auditcommissie kennis te laten nemen van dit document en wenst de heren van Deloitte de komende jaren succes met de uitvoering van hun werkzaamheden.

De fractie heeft kennisgenomen van de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten per programma over 2009. Het verslag van bevindingen geeft de raad veel inzicht in de controleresultaten en de jaarstukken. Omdat alles zo compleet is, lijkt het onnodig daaraan als politiek nog iets toe te voegen. Toch voelt de fractie de behoefte nog op enkele zaken nader in te gaan. Voor het grootste deel zal zij haar constatering gebruiken als basisinformatie voor de nieuwe begrotingscyclus, waarover later nog zal worden gesproken.

De fractie dankt de auditcommissie voor diens werkzaamheden met betrekking tot de controle van de jaarstukken en het advies. Zij vertrouwt erop dat binnen de auditcommissie de aanbevelingen op een open wijze zullen worden besproken en waar mogelijk worden opgevolgd door het college. Geprobeerd moet worden verbeteringen te blijven doorvoeren in de planning- en de controlcyclus. Met name bij de jaarrekeningen constateert de fractie enige controle-obesitas. Om tot afslanking te komen stelt de fractie voor het advies van de auditcommissie te integreren in het verslag van bevindingen van de externe accountant. De gewenste aandachtspunten van de raadsleden in de auditcommissie zouden vooraf kunnen worden besproken met de accountant, die deze dan zou kunnen meenemen in diens verslag. Graag hoort spreker van de andere fracties hoe zij hierover denken.

Vervolgens terug naar de Jaarverantwoording. In de programmaverantwoording bij het onderdeel 'wat heeft het gekost?' staat een fout, namelijk x 1.000. Volgens de fractie staat in de overzichten alles in werkelijke bedragen, zodat niet x 1.000 moet worden vermeld; dan worden het volgens spreker miljarden! Het heeft overigens geen invloed op het financiële resultaat, het staat alleen slordig. Meestal ziet de heer Schoo dit soort dingen ook. Nu eveneens?

De heer Schoo moet eerlijk bekennen dat hij dit niet heeft gezien.

De heer Wilms constateert dat de CDA-fractie dan dit keer de primeur heeft!

Zoals bekend, is het resultaat sterk beïnvloed door de verkoop van de Essent-aandelen. De

CDA-fractie is altijd voorstandster van deze verkoop geweest, onder de voorwaarde dat de structurele dividendopbrengsten gecompenseerd worden. Het is goed om te zien dat deze transactie de financiële situatie van Emmen langdurig kan versterken. De financiële resultaten over 2009 zijn historisch hoog en daardoor is de reservepositie sterk toegenomen.

Spreker heeft al eens iets gezegd over de Jozefmethode: sparen tijdens de vette jaren. Dat er magere jaren aan komen, is zeker. Het lijkt wel een anticlimax, maar de komende maanden zal de raad de kaders moeten aangeven waarbinnen er bezuinigd moet gaan worden. Dat het fors anders kan, is bij de EMCO gebleken; daar kan van worden geleerd.

De CDA-fractie onderschrijft volmondig het nieuwe realisme van het college: belangrijke ambities niet zomaar heroverwegen en de koers vasthouden. Niet alles zal meer kunnen, maar dat is nooit anders geweest. De fractie wil nieuwe creativiteit en nieuwe energie helpen aanboren om belangrijke doelen mogelijk te blijven maken.

Een aantal ontwikkelingen is zorgelijk genoemd, met name ten aanzien van de opneemregelingen. Hoe is grip te krijgen op de uitgaven voor WMO en WWB? Vóór de nieuwe begrotingscyclus zullen met elkaar oplossingen moeten worden bedacht om niet uit de bocht te vliegen. Het is volgens de CDA-fractie van groot belang voor het komend jaar een zo adequaat mogelijke raming te maken om tijdig te kunnen bijsturen.

Kan het college op dit punt al wat inzicht verschaffen op basis van de laatste prognoses?

Komt er voor dit jaar bijvoorbeeld een tijdige bijstelling in de vorm van een begrotingswijziging als de werkelijkheid dreigt af te wijken van de begroting?

De opmerkingen die over de grondexploitatie zijn gemaakt, kan het college ter harte nemen. Een gewaarschuwd mens telt voor twee! De fractie stelt voor een discussie te voeren tijdens de behandeling van het rekenkameronderzoek over dit thema. Die zou in de komende commissievergadering kunnen plaatsvinden. Dit onderwerp zal daarvoor in elk geval worden geagendeerd.

De verantwoordelijkheid voor een gemeentebrede en een integrale analyse en verantwoording van risico's ligt primair bij het college. De fractie ziet niet direct een meerwaarde van nadere risicoanalyses, die worden geadviseerd door de accountant. Je moet je altijd afvragen wat het kost en wat het uiteindelijk oplevert. Zij vindt de focus op de grote projecten voldoende.

De CDA-fractie is content met de realisering van een jeugdparlement. Het is een goede manier om

de jeugd te betrekken bij de lokale democratie. De fractie gaat er dan ook van uit dat dit het komend jaar een vervolg krijgt.

Het aantal voortijdige schoolverlaters is gedaald, maar is met 776 nog altijd erg hoog. Gaat het ingezette beleid werkelijk leiden tot een sterke daling?

Ondanks de inzet van 12 combinatiefunctionarissen voor sport is een stijging van de sportparticipatie niet aantoonbaar omdat de cijfers ontbreken. Hetzelfde geldt voor de indicatoren voor recreatie. Wanneer komen deze cijfers beschikbaar?

Het uitrollen van Emmen Revisited, zoals nu in een aantal dorpen aan de orde is, wordt als positief ervaren. De betrokkenheid van de inwoners wordt hierdoor vergroot en over het algemeen vindt men het interessant zich hiermee bezig te houden. Als de resultaten zichtbaar worden, heeft men het gevoel de gelegenheid te hebben gekregen mee te doen. Ook de ideeënbus is een goede vinding.

Het onderhoud van de wegen is een belangrijk aandachtspunt. De CDA-fractie is blij dat hiervoor extra geld wordt uitgetrokken, maar is het voldoende? De wethouder heeft al een 'winstwaarschuwing' afgegeven!

De fractie is eveneens benieuwd naar het meldpunt openbaar gebied. Werkt dat naar behoren? Vervolgens nog een paar opmerkingen over het Sociaal Jaarverslag.

Het verslag is gelardeerd met beelden en verhalen van medewerkers. Het ziet er prachtig uit!

De rode draad in de verhalen is kritiek op de interne communicatie. Moet dit worden gezien als een flexeffect? Wat is de inzet om de communicatie te verbeteren?

Ook de groei van het personeelsbestand is een aandachtspunt.

Voorts een opmerking over het percentage functioneringsgesprekken. Dit ligt behoorlijk onder het streefcijfer. Het lijkt de fractie raadzaam in elk geval de personeelsdossiers op orde te hebben.

Het is bekend dat het college inzet op een doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie. Wat zijn de verwachte efficiencyeffecten van de organisatieaanpassingen? Komen deze inderdaad de kwaliteit van de organisatie ten goede?

De CDA-fractie zal de Jaarverantwoording gebruiken om keuzes te maken bij de komende behandeling van de Kadernota.

De accountant heeft een goedkeurende verklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid verstrekt, waarvoor dank aan de organisatie en de externe accountant.

De CDA-fractie kan instemmen met het voorstel de jaarstukken 2009 vast te stellen. Ook stemt zij

ermee in dat het rekeningresultaat van € 15,7 miljoen wordt ingezet conform het resultaatbestemmingsvoorstel. Het Sociaal Jaarverslag neemt zij voor kennisgeving aan, met de gemaakte opmerkingen in het achterhoofd.

De heer Van der Weide constateert dat bij de behandeling van de jaarstukken 2009 wordt bekeken hoe uitvoering is gegeven aan de begroting 2009. Op de eerste plaats wil de fractie van Wakker Emmen stilstaan bij het resultaat over 2009, namelijk ruim € 15 miljoen in de plus. De fractie vindt deze voorstelling van zaken een te florissante, want dit resultaat is enkel en alleen geboekt door de Essent-gelden. Als deze incidentele meevaller buiten beschouwing wordt gelaten, is er een nadelig saldo van € 9 miljoen, aldus het Deloitte-rapport. Een zorgelijke ontwikkeling! Geconcludeerd mag worden dat het resultaat over 2009 sterk beïnvloed is door de verkoop van de Essent-aandelen.

Het controleproces is soepeler verlopen dan in voorgaande jaren, een positieve ontwikkeling die moet worden doorgezet naar het volgend jaar. De drie hoofdprioriteiten in de begroting 2009 waren: versterking sociale infrastructuur, het Atalanta-project en investeren in Vitaal Platteland.

De fractie van Wakker Emmen wil eerst ingaan op de versterking van de sociale infrastructuur. Te dien aanzien valt te constateren dat de doelstelling was zoveel mogelijk mensen voluit te laten meedoen in en aan de samenleving. Hiermee dienen de ambities op sociaal terrein te worden gefinancierd. Inmiddels zijn de negatieve ontwikkelingen ten aanzien van de WWB en de WMO bekend. Het fonds dient te worden gevoed vanuit de jaarresultaten op de producten hulpmiddelen WMO en WWB. Uit de jaarrekening valt op te maken dat er nauwelijks voeding heeft plaatsgevonden en dat het fonds is uitgeput. Het ligt volgens de fractie niet in de lijn der verwachting dat voeding de komende periode wél gaat plaatsvinden. Zij wil van het college weten wat het van plan is met dit fonds en in hoeverre de uitputting er voor gezorgd dat ambities niet zijn gehaald.

Vervolgens Atalanta. Deloitte maakt er in het verslag van bevindingen melding van dat de gemeente € 110 miljoen in dit project investeert. Onlangs is al opgemerkt dat vele bedragen iedereen om de oren vliegen inzake het Atalanta-project. De fractie van Wakker Emmen wil van het college weten wat nu de gemeentelijke bijdrage is.

Niet alleen is er uitvoering gegeven aan de hoofdprioriteiten, maar ook aan de verschillende programma's. Mistig, nevelig, bewolkt en hier

en daar een opklaring. Dit is geen weerbericht van Gerrit Hiemstra, maar de mening van de fractie over de programmaverantwoording. Te veel tekst en te weinig concrete informatie waaruit kan worden afgeleid of doelstellingen ook zijn gehaald. Met uitzondering van enkele kengetallen en effectindicatoren worden er veelal ruime, wollige omschrijvingen gegeven waaruit zou moeten blijken of voorgenomen maatregelen en doelstellingen zijn gehaald. Het probleem ligt volgens de fractie bij de wortel: de doelen zijn niet SMART genoeg opgesteld. Dit gaat ten koste van de doelen. Het advies aan het college is hieraan bij de begroting 2011 aandacht te besteden. Ook Deloitte merkt op dat de programmaverantwoording meer diepgang kan krijgen door vooraf concreter te formuleren.

Vervolgens een aantal opmerkingen over de programma's.

Het programma 'inwoners en bestuur' geeft een aantal positieve ontwikkelingen aan, maar baart de fractie van Wakker Emmen ook zorgen. Het Klantcontactcentrum (KCC) heeft een stap voorwaarts gezet en de waardering voor de dienstverlening is toegenomen. Inmiddels is voorts met de nieuwe site aan stap vooruit gezet, alleen blijven daarbij de digitale producten achter: 29 gerealiseerd, in plaats van de 70 die als doelstelling waren opgenomen.

De zorgen van de fractie zitten met name bij de beoordeling van de burger van het gemeentebestuur. De desbetreffende resultaten zijn voor een ambitieus college veel te laag. De opkomst van 46% bij de laatste verkiezingen was ronduit teleurstellend. Het gemeentebestuur moet oppassen voor een verdere vervreemding van de Emmense politiek. De fractie gaat ervan uit dat dit ambitieuze college serieuze maatregelen opneemt in de begroting 2011 om in dezen een inhaalslag te maken.

Ook worden er aandachtspunten genoemd, voornamelijk betrekking hebbend op de post en de telefonie. Gezien het recente VARA-onderzoek zou spreker hieraan de elektronische post willen toevoegen. Tijdig mails, telefoon en brieven beantwoorden draagt bij aan een betere dienstverlening en een grotere mate van tevredenheid bij de burger.

In het kader van het jeugdprogramma is de Youngstercampagne gestart. De fractie van Wakker Emmen wil van het college weten of de huidige 156 huisleden het enige resultaat zijn van deze campagne en hoe het hierop terugkijkt. Verder wil de fractie weten wanneer de evaluatie van de marketingcampagne voor de Delftlanden, genoemd in programma 1 maar ook in programma 5, ter beschikking van de raad komt.

Zoals al aangegeven, baren de ontwikkelingen rond de WMO de fractie zorgen. De reserves zijn zo goed als verdwenen en de kosten lopen op. Welke richting wil het college op met de WMO? Gaat het het advies van Deloitte inzake bespaarmogelijkheden in kaart brengen achterna, of moeten de reserves worden gevuld? De fractie vindt dat het laatste moet gebeuren. Niet alleen de WMO, maar ook de financiële positie zal verder onder druk komen te staan doordat de risico's toenemen, met effect op de reguliere begroting: grote projecten die in de investeringsplanning staan en de grondexploitatie die een boekwaarde heeft die aan de hoge kant is. Dit maakt de gemeente in financieel opzicht kwetsbaarder voor ontwikkelingen op macro-economisch niveau. De grondprijzen voor bijvoorbeeld het Rundedal liggen al ruim een jaar onder de boekwaarde die het college in de verantwoording en ook in de begroting opneemt. Een bijzonder treffend voorbeeld in het grondexploitatieverhaal is de locatie Vreding. Deloitte heeft in 2008 aangegeven dat er een te hoge boekwaarde werd aangehouden en het college heeft daarmee niets gedaan, met als gevolg dat een verlies van € 1,6 miljoen moest worden afgeboekt. Het vorig jaar is 60.000 m² uitgegeven, terwijl voor de komende vijf jaar wordt begroot dat meer dan 100.000 m² per jaar wordt verkocht, en dat dan in tijden van crisis. Deloitte waarschuwt het college voor een te positieve verkoopraming. Daarmee loopt de gemeente het grote risico van tekorten op de begroting en wordt de druk op de financiële positie van de gemeente verder vergroot. Er moet voor € 48 miljoen worden terugverdiend met grondverkoop. De hoge boekwaarde maakt de gemeente gevoelig, en dan laat de fractie de Delftlanden nog buiten beschouwing.

De risico's voor de gemeente worden door het college niet vertaald in euro's, dus zijn nog niet op geld gezet. De risico's moeten nader worden gepreciseerd en mogelijke financiële consequenties moeten nog in beeld worden gebracht. Wanneer gaat het college dit doen?

Het totale eigen vermogen van de gemeente bedraagt € 176 miljoen, waarvan op € 120 miljoen reeds een claim ligt. Direct beschikbaar aan weerstandsvermogen is € 34 miljoen. Deloitte geeft aan dat dit een redelijke dekking is, maar gezien de vele projecten die er lopen, is er volgens de fractie niet al te veel spek op de botten. Ter illustratie: 10% hogere kosten op het Atalanta-project, zoals is gedefinieerd op 18 december 2008, komt neer op € 46,8 miljoen. Dan slinken de reserves snel!

Het college stelt voor van de € 15,7 miljoen aan meevallers € 1,5 miljoen voor het fonds open-

baar gebied, € 1 miljoen voor onderhoud en € 3,2 miljoen voor geplande uitgaven uit te trekken. Daar heeft de fractie van Wakker Emmen geen probleem mee; zij juicht dit zelfs toe. Zij gaat echter niet akkoord met het bedrag van € 10.064.000,- dat het college ten behoeve van het Atalanta-project in het SIOF wil stoppen. Daarom heeft de fractie samen met de DOP-fractie een amendement opgesteld.

Het door de fracties van Wakker Emmen en DOP ingediende amendement luidt als volgt:

De raad van de gemeente Emmen, in vergadering bijeen op 27 mei 2010,

aan de orde zijnde het raadsvoorstel RA10.0049;

constaterende dat:

- ***het WMO egalisatiefonds bedoeld is om nadelen in de WMO op te vangen, maar nagenoeg is uitgeput;***
- ***de kosten van de WMO toenemen en er sprake is van een opneemenderegeling;***
- ***de gemeente Emmen hogere kosten maakt dan de bijdrage die vanuit het rijk wordt ontvangen;***
- ***de egalisatiereserve onvoldoende is om het verwachte tekort in 2010 te kunnen dekken;***

overwegende dat:

- ***de lichtere zorg hogere tarieven heeft vanaf 2010 en hiermee de WMO-kosten toenemen;***
- ***de hogere kosten hun effect hebben op de WMO vanaf 2010 en verder;***
- ***het wenselijk is de hogere kosten op te vangen via de egalisatiereserve WMO;***

besluit:

het voorgestelde besluit om € 10.064,- te storten in het SIOF te wijzigen en als volgt te bestemmen:

1. ***een bedrag ad € 5.000.000,- te storten in de egalisatiereserve WMO;***
2. ***een bedrag ad € 5.064.000,- te storten in de BAR en dit te betrekken bij de bezuinigingen;***

en het voorgestelde raadsbesluit conform het vorenstaande te wijzigen (of aan te vullen).

Tot slot wil spreker nog een opmerking maken over het Sociaal Jaarverslag. De rode draad in de verschillende interviews is dat de interne communicatie te wensen overlaat. Heeft dit probleem de aandacht van het college? Zijn er wellicht al

verbetermaatregelen genomen of worden die nog genomen?

De heer Scheltens stelt vast dat het bij deze jaarstukken gaat om gedane zaken van het vorige college en de vorige raad van de gemeente Emmen, hoewel de foto op de voorzijde wat anders doet vermoeden. Dit wil echter niet zeggen dat de Jaarverantwoording 2009 geen belangrijk instrument voor de raad is, want het gaat om zowel het toetsen van het verleden als het leren voor de toekomst.

In het verslag van bevindingen van Deloitte is te lezen dat de verbetering in de totstandkoming van de jaarrekening, zoals die in 2006 is opgepakt, zich na een trendbreuk in 2008 in 2009 heeft voortgezet. Tevens heeft de accountant een goedkeurende verklaring afgegeven. Dat betekent dat iedereen kan blijven vertrouwen op de gemeentelijke organisatie en de door haar gerapporteerde gegevens. Dat is een belangrijke vaststelling voor de B.V. Emmen.

Tijdens de behandeling van de begroting 2009 gaf het toenmalige college aan scherp aan de wind te zullen zeilen, dit onder andere vanwege het prille begin van de kredietcrisis en de toen al verwacht *impact* op Emmen. Nu is een mooi resultaat te zien: € 15,7 miljoen positief. Dat is € 47 miljoen hoger dan begroot. De huisaccountant Deloitte constateerde dat het begrote tekort € 3,9 miljoen bedroeg, maar in de primitieve begroting was er een overschot van € 3,9 miljoen. Als de incidentele baat van de verkoop van de Essent-aandelen uit het plaatje wordt gehaald, gaat de gemeente echter van een begrotingsoverschot naar een operationeel verlies van € 9 miljoen. Ten opzichte van de primitieve begroting is dat een negatief verschil van € 12,9 miljoen.

Ten aanzien van de begroting 2009 heeft zich een aantal tegenvallers voorgedaan, onder andere in het programma arbeid en participatie, met name betreffende de uitgaven in het WWB-inkomensdeel. Dat heeft het resultaat negatief beïnvloed met € 6 miljoen, bijna 50% van het geleden tekort.

De VVD-fractie is van mening dat helder moet worden gecommuniceerd dat er over het afgelopen jaar een operationeel tekort is van € 9 miljoen in de exploitatie en dat het gepresenteerde positieve resultaat is veroorzaakt door een incidentele baat. De fractie wil er voor waken dat er door een verkeerde *mindset* een te positieve weergave ontstaat. Ook in de begroting 2010 wordt de *mindset* een beetje veranderd, doordat er alvast uit de algemene reserve wordt geput. Zoals bekend, staan het college en de raad samen met de gemeentelijke organisatie voor een belangrijke bezuinigingsoperatie, en dat in een tijd

waarin bijvoorbeeld de renteopbrengsten te positief zijn ingeschat. Het kan anders, en wel door een aparte rapportage te maken over de exploitatie zonder incidentele baten.

In de jaarstukken wordt gewag gemaakt van de ontwikkeling van zaakgericht werken. De VVD-fractie heeft al vaker aangegeven de invoering van *casemanagement* te wensen en wil het college vragen tegelijk met het zaakgericht werken te kijken naar een digitaal volgsysteem.

De fractie vindt een bevestiging van haar mening in het verslag van de accountant. In het meerjarenperspectief is er sprake van een negatief resultaat. Zij wil evenwel zo snel mogelijk een echt sluitende exploitatiebegroting. Daarvoor zullen keuzes moeten worden gemaakt; daarop wordt in juni teruggekomen bij de behandeling van de Kadernota.

De VVD-fractie is van mening dat de raad aandacht moet houden voor de VAR, die van € 6,7 miljoen naar € 3,4 miljoen is gegaan en waarop nog een aantal claims liggen, zodat de VAR eigenlijk al negatief is. Zo ligt op de VAR een claim van € 700.000,- voor het station Emmen-Zuid, terwijl er op de VAR geen claims kunnen worden gelegd die hoger zijn dan € 500.000,-; een bedrag daarboven moet in de bestemmingsreserve worden opgenomen. Hiertoe heeft de raad besloten in de raadsvergadering van 22 april 2008. Het bedrag van € 700.000,- is gereserveerd in de VAR voor het geval het ministerie van Verkeer en Waterstaat diens bijdrage op € 1 miljoen zet, in plaats van de geprognosticeerde € 2,4 miljoen. Weet het college wellicht al wat het zal worden?

Bij de bestemmingsreserves staat nog steeds een aantal resultaatreserves van de boekjaren 2005 tot en met 2008 voor een totaal van € 4,1 miljoen. De VVD-fractie vraagt zich af of er niet een maximumtermijn moet worden aangehouden voor dit type reserves.

Concluderend: de fractie is van mening dat het in feite negatieve resultaat onvermijdelijk is. Er zal wel veel aandacht moeten gaan naar het zo snel mogelijk echt sluitend maken van de begrotingen voor de komende jaren. Ook moet er tegen worden gewaakt dat incidentele baten gaan leiden tot het niet inzichtelijk zijn van operationeel negatieve resultaten.

Ten slotte wil de VVD-fractie nog een opmerking maken over de naleving van het budgetrecht en daarmee de rechtmatigheid. Zij onderschrijft de opmerking van Deloitte in het verslag van bevindingen en is blij dat er ondanks die opmerking een goedkeurende verklaring is afgegeven voor de jaarrekening 2009.

(Tijdens het betoog van de heer Scheltens is mevrouw Aldershof ter vergadering gekomen).

Mevrouw Hoogeveen wil namens de D66-fractie allereerst het college, de ambtenaren en de accountants van Deloitte complimenteren met de heldere opbouw van de stukken en de auditcommissie voor het uitgebrachte advies.

De fractie heeft een tekstuele opmerking over het raadsvoorstel. Op de eerste pagina wordt gesproken over de bijlagen jaarstukken 2008 en Sociaal Jaarverslag 2008, doch in beide gevallen zal het jaartal toch echt 2009 moeten zijn. Wellicht had de heer Schoo dit al wél geconstateerd.

De heer Schoo zegt dat hij deze fout inderdaad al had gezien.

Mevrouw Hoogeveen merkt vervolgens op dat in diverse stukken is aangegeven dat het positieve resultaat vooral door de verkoop van de aandelen van Essent is ontstaan. Als deze incidentele post buiten beschouwing wordt gelaten, is het tekort groter dan begroot. De D66-fractie deelt de zorg van de auditcommissie hierover en adviseert het college de gedane suggesties van Deloitte en de auditcommissie over te nemen. Een groot punt van zorg is het tekort op de WMO. De vraag aan het college is of er stappen zijn genomen om, naast de suggestie van Deloitte frequenter te indiceren en bundeling van voorzieningen, deze openeinderegeling enigszins in toom te houden. Daar kunnen ook de in 2009 niet gerealiseerde pilots betreffende scootmobiel- en een rolstoel*pool* een rol bij spelen. De fractie vindt het, gezien het hoge risico, belangrijk dat er op korte termijn een scenario wordt gepresenteerd waarin reële financiële ontwikkelingen voor 2010 en 2011 worden doorgerekend. Voor het inkomensdeel van de WWB geldt hetzelfde, want ook daarvan wordt het risico hoog ingeschat. De vraag is dus welke risico's de gemeente loopt in 2010 en 2011.

Bij punt 2.7 van het verslag van bevindingen, uitvoering van de WSW, vraagt de fractie zich af of het een raadsbesluit is geweest het verbeterde resultaat van EMCO bij dit bedrijf te laten en niet te verwerken in de cijfers.

Punt 2.8 betreft het weerstandsvermogen. De fractie deelt ernstig de suggestie de risico's op geld te zetten.

Ten aanzien van punt 3, programmaverantwoording, dringt de fractie erop aan te proberen de diepgang te bevorderen door vooraf nog concreter de beleidsvoornemens en de doelstellingen te benoemen.

Wat punt 4.2, naleving van verordeningen op orde, uitzondering van inkoopregels, betreft: de

D66-fractie vindt het een ernstige zaak dat het college achteraf toestemming heeft moeten geven voor afwijking van de eigen beleidsregels en pleit er voor toekomstige afwijkingen vooraf aan het college te laten melden.

Punt 5.2.1, bedrijventerreinen. De fractie denkt dat het inderdaad te enthousiast is als voor 2010 wordt uitgegaan van de werkelijke kavelverkoop in 2009. Daarnaast zijn de verkoopramingen voor de komende vijf jaar naar haar mening te ambitieus ingeschat, waar nu al bekend is dat 2009 ongeveer 60% van 100.000 m² is verkocht. De vraag is of dit nog kan worden aangepast.

Punt 5.2.3, locatie voormalig politiebureau Vreeding. De D66-fractie wil graag verduidelijking ten aanzien van de verwachte verkoopopbrengst, de visie van de directeur en het genomen verlies van € 1,65 miljoen. Is er niet goed aangekocht of is er door het college niet goed onderhandeld? Bij punt 5.2.4, Delftlanden 1, heeft de fractie de vraag of er al iets meer bekend is over de zaak Megahome, mede gezien het geschetste scenario dat de gemeente zelf de ontwikkeling van de grond voor haar rekening moet noemen, met daarbij ten minste de hogere rentekosten en volgens de fractie nog meer risico's. Het bevreemdt haar dat er geen contractuele afspraken zijn gemaakt over de te ontplooiën bouwactiviteiten. Zij vindt dat de gemeente de regie had moeten houden en die in de toekomst wél dient te houden.

Ten aanzien van punt 6.3, belastingopbrengsten: de fractie is blij dat de aansluitverschillen zijn opgelost.

Punt 6.4, investeringbegroting en 'volume': de D66-fractie is blij dat voor ten minste 25 grote projecten wordt getracht realistische investeringsplannen te maken en vraagt het college of het advies, de systematiek ten aanzien van de volumes te herzien, wordt overgenomen. Zoals terecht is opgemerkt door de auditcommissie, betekent een verkeerde inschatting eigenlijk een uitholling van het budgetrecht van de raad.

Punt 7.1, koppeling financiële administratie en jaarrekening: de fractie vindt het verstandig en noodzakelijk dat intern de opdracht is verstrekt de inrichting van de balans in de financiële administratie te laten aansluiten bij de wijze waarop die verantwoord wordt in de jaarrekening. Dat houdt alles overzichtelijk.

In het algemeen de vraag: neemt het college het advies over van de auditcommissie op overzichtelijke wijze de effecten van de verkoop van de Essent-aandelen in beeld te brengen?

Met inachtneming van de gemaakte opmerkingen kan de D66-fractie instemmen met het jaarverslag, neemt zij het Sociaal Jaarverslag 2009 voor kennisneming aan en kan zij zich na enige

ambtelijke uitleg vinden in het resultaatbestemmingsvoorstel.

De heer Schoo wil eerst zeggen het geen goede zaak te vinden dat de behandeling van de jaarstukken in de commissies wordt overgeslagen. Of de raad of de meerderheid van de raad hiermee uit de voeten kan is één ding, maar het past in een democratisch orgaan niet te veel intern georiënteerd te zijn, want door het overslaan van de commissievergaderingen wordt burgers en organisaties de kans ontnomen in te spreken. Laat de raad, wanneer deze in september 2010 de gehele werkwijze tegen het licht gaat houden, ook hierover eens goede afspraken maken. Misschien zou het ook goed zijn de jaarstukken en de Kadernota tegelijkertijd te behandelen in een aparte commissievergadering en een aparte raadsvergadering. Immers, iedereen kijkt bij de jaarcijfers hoofdzakelijk met de blik gericht op de toekomst. De DOP-fractie is benieuwd wat college en de andere partijen van dit voorstel vinden.

De fractie heeft er voor gekozen bij enkele onderwerpen wat langer stil te staan, gezien vanuit het verslag van bevindingen 2009 van Deloitte d.d. 6 mei 2010.

- Atalanta (bladzijde 8)

Een compliment aan het college is hier op zijn plaats. Mede op verzoek van de DOP-fractie is in de jaarrekening een aparte paragraaf Atalanta opgenomen waarin verantwoording wordt afgelegd over dit project. Een goede zaak. De fractie mist echter nog wel een belangrijk punt. Wat waren de kosten van het Atalanta-project in 2009 en waar zijn die terug te vinden in de stukken? Misschien kan het college hier nu antwoord op geven, maar de fractie vraagt het college de jaarlijkse kosten voor de gemeentelijke exploitatie betreffende Atalanta vanaf nu steeds apart te vermelden in de jaarstukken, de kadernota's en de begrotingen.

- De financiële resultaten voor 2009 zijn 'historisch hoog' (bladzijde 8)

Dit staat in het accountantsrapport natuurlijk niet voor niets tussen aanhalingstekens, want alleen door de verkoop van de Essent-aandelen en wat andere meevallers is dit resultaat behaald; anders had de gemeente een groot probleem gehad en waren de cijfers behoorlijk negatief geweest.

- Grondexploitaties en grote projecten risicovol voor de toekomstige positie (bladzijde 10)

Waar de DOP-fractie in het verleden al meerdere malen om heeft gevraagd, vraagt zij bij dezen

nogmaals: moeten wij hier niet een paar tandjes terugschakelen? Moeten de ontwikkelingen betreffende het Rundedal, de tuinbouw, de Delftlanden, een aantal bedrijventerreinen, het project Atalanta en de woningbouw niet nog eens stuk voor stuk tegen het licht worden gehouden? De gemeente wordt er nu door de accountant duidelijk op gewezen en soms is het nemen van je verlies de eerste winst.

- Ontwikkeling uitgaven WMO reden tot zorg (bladzijden 11 en 12)

De DOP-fractie vindt de zin op bladzijde 12 van het accountantsrapport zeer verontrustend. Deze luidt als volgt: "Toch zijn er mogelijkheden om de uitgaven op de WMO te beperken (bijvoorbeeld frequenter herindiceren en mogelijk bundelen van voorzieningen." Als frequenter indiceren een bezuinigingsmaatregel is, betekent dit dat accountant van mening is dat mensen nu onterecht gebruik maken van voorzieningen, want anders kan dit geen besparingen opleveren. Graag wil de fractie weten of het college het frequenter indiceren voor de WMO als een bezuinigingsmaatregel ziet. En welke aanwijzingen heeft het college dat hier dan geld mee is te besparen? En zou het college kunnen aangeven wat met bundelen van voorzieningen wordt bedoeld?

- Uitvoering van de WSW (EMCO) (bladzijden 12 en 13)

De accountant merkt op dat verleden jaar is besloten de EMCO-groep te gaan ontmantelen en dat de financiële consequenties van dit besluit nog niet helemaal duidelijk zijn, maar dat het vanuit bestuurlijk perspectief zinvol lijkt dit zo snel mogelijk in beeld te brengen. De vragen aan het college zijn: wanneer komt er definitieve duidelijkheid over de financiële consequenties van de ontmanteling van de EMCO? En is al duidelijk wat Coevorden gaat doen?

- Enkele aandachtspunten (bladzijde 21)

Bij het onderdeel managementinformatie staat als punt: 'betrouwbare prognoses van het resultaat over 2009 tussentijds nog niet mogelijk'. In de jaarstukken wemelt het van cijfers en analyses achteraf. Dat is mooi, maar dat er tussentijds eigenlijk geen betrouwbare cijfers/prognoses kunnen worden gegeven baart de DOP-fractie zorgen. Over andere organisaties, zoals de EMCO, is de afgelopen jaren meerdere malen geroepen: 'ze zijn onvoldoende in *control*'! Maar er zou ook eens naar de eigen gemeentelijke organisatie moeten worden gekeken. Is die wel in *control* als er geen betrouwbare prognoses kunnen worden gegeven? En is dit in de komende tijden van zwaar financieel weer en grote

risicovolle projecten niet extra belangrijk? Graag wil de fractie van het college vernemen welke plannen het heeft om tot betrouwbaardere tussentijds prognoses te komen.

Tot slot: het jaar 2009 was voor Emmen in financieel opzicht nog niet zo'n gek jaar, maar dat is nu zeker afgelopen. De DOP-fractie is dan ook van mening dat het gehele bedrag van € 15,7 miljoen zou moeten worden betrokken bij de komende bezuinigingen van € 15 miljoen in 2010 en verdere jaren. Nu al een bestemming vaststellen vindt zij eigenlijk geen goede zaak. Wat vinden de andere partijen hiervan?

De heer Dijkgraaf begrijpt iets niet. De DOP-fractie staat eigenlijk helemaal niet achter het ontwerpbesluit, maar dient samen met de fractie van Wakker Emmen een amendement in om een deel van het ontwerpbesluit te veranderen. Dat betekent volgens hem dat de indieners van het amendement de rest van het ontwerpbesluit wél zien zitten.

De heer Schoo zegt dat het amendement is ingediend om te bereiken dat gehoor wordt gegeven aan de oproep van andere partijen. Dat is dan het minst erge. Het liefste zou de DOP-fractie de inzet van het bedrag van € 15,7 miljoen behandelen bij de Kadernota, maar als dat niet mogelijk is, steunt de fractie van harte het ingediende amendement.

De voorzitter zegt dat dit in feite neerkomt op een mondeling amendement om de resultaatbestemming geheel te betrekken bij de begroting 2011.

De heer Schoo bevestigt dit. Echter, daarvoor is de steun nodig van andere partijen. Is die er niet, dan kiest de fractie voor het minst erge, zijnde het amendement.

De heer Moinat heeft intussen de vragen door-gestreept die hiervóór al zijn gesteld en de opmerkingen die al zijn gemaakt, maar er is voor de SP-fractie nog wel wat overgebleven. Allereerst wil de SP-fractie even de gekozen positieve insteek bij de presentatie van het plusresultaat, dat eigenlijk een min is, aanstippen. In de samenvatting staat een bedrag van € 3.218.000,- voor activiteiten en investeringen waarvoor reeds budget beschikbaar is gesteld in 2009, maar die eerst in 2010 zullen worden uitgevoerd. Het lijkt erop dat dit bedrag ingezet

gaat worden voor iets waarvoor al geld is geregeld. De fractie snapt dit niet helemaal.

Voorts wordt gesteld dat er een nadeel is van bijna € 2,5 miljoen vanwege rente en afschrijving, met name als gevolg van het te optimistisch ramen van extra renteopbrengsten in verband met de verkoopopbrengsten Essent. Geldt dit alleen voor het jaar 2009 en is dit inmiddels gerepareerd, of zal dat dit jaar en de volgende jaren weer terug te vinden zijn?

De Jaarverantwoording 2009 is een fors boekwerk geworden, maar goed: Emmen is ook een forse gemeente. Het is bovendien goed overzichtelijk. De vaak door de raad geuite wens in begrijpelijke taal zaken neer te zetten, heeft het college zich duidelijk aangetrokken. De verantwoording is goed leesbaar, waarvoor een compliment. De accountant heeft ook een goedkeurende verklaring afgegeven, zowel voor getrouwheid als voor rechtmatigheid.

Over het resultaatbestemmingsvoorstel wil de SP-fractie nog even nadenken.

De heer Leutscher deelt mee dat ook hij veel in zijn voorbereide bijdrage heeft zitten strepen, aangezien kan worden vastgesteld dat heel veel constatering en conclusies overeenkomen. Hij zal deze dan ook niet herhalen.

Het is trouwens wel lastig te reageren op de Jaarverantwoording, daar de fractie van LEF! verleden jaar geen zitting in de raad had en het gaat om het beleid van het vorige college en de vorige raad. Derhalve is het nóg belangrijker gebruik te maken van de stukken die zijn voorgelegd. Die vormen een goede koers om op te varen. Dit geldt overigens niet alleen voor de stukken vanuit de organisatie, maar ook voor die van de accountant en met name van de auditcommissie, in wier conclusies de fractie zich heel goed kan vinden. Deze kunnen worden meegenomen naar de bespreking van de Kadernota, waarbij keuzes moeten worden gemaakt. Dat kan alleen maar als je de stukken, de conclusies en deels ook de voorstellen meeneemt. Bij de behandeling van de Kadernota is er wat de fractie van LEF! betreft een sluitende begroting, ook in meerjarenperspectief. Er moeten échte keuzes worden gemaakt, in plaats van het hantieren van de kaasschaaf. En geen belastingverhoging!

De voorzitter was vanmiddag aanwezig bij een debat tussen allerlei lijsttrekkers. In dat debat vlogen de lastenverlichtingen door de zaal en

anderen herinnerden aan belastingverhogingen die ook in de programma's vóórkomen!

De heer Dijkgraaf wil ook dit jaar weer beginnen met het vragen van aandacht voor toevoeging aan de Jaarverantwoording van een uitgebreide afkortingen- en woordverklaringenlijst. Dit heeft te maken met 'Heerlijk helder Nederlands'. Hij had verleden jaar de indruk dat dit zou gaan gebeuren, maar helaas is dat niet het geval. Door een lijst als bedoeld maak je het een stuk gemakkelijker voor mensen. Hij gaat ervan uit dat zo'n lijst de volgende keer zal worden toegevoegd. Ook graag een inhoudsopgave met een paginaverwijzing. Je moet namelijk erg zoeken om bepaalde paragrafen te vinden.

Namens de fractie van GroenLinks zal spreker proberen zich te houden aan een paar hoofdlijnen. Bij deze bespreking moet de raad zich beperken tot controle op de Jaarverantwoording en waar nodig kaders stellen.

Het is goed te lezen dat de accountant aangeeft dat het jaarverslag en de jaarrekening een getrouw en rechtmatig beeld geven. Dat is erg belangrijk.

Het rekeningresultaat is fors hoger dan begroot, namelijk € 15.757.000,-. Wel moet worden geconstateerd dat dit voornamelijk is veroorzaakt door incidentele meevallers. Je kunt je de vraag stellen wat er gebeurd zou zijn als die zich niet zouden hebben voorgedaan, maar daarover hoeft nu niets meer te worden gezegd; dat hebben anderen al gedaan.

In het verslag van de bevindingen 2009 van de accountant is op pagina 7 te lezen dat bezuinigingen onvermijdelijk zijn. De fractie van GroenLinks is benieuwd wanneer hiertoe voorstellen tegemoet kunnen worden gezien. Zij verzoekt de wethouder hierover iets te zeggen. Net als voorgaande jaren zijn de grondexploitaties en de grote projecten risicovol. Spreker wil nog maar weer eens een pleidooi houden voor het voeren van een fundamentele discussie over het grondbeleid. Per 31 december 2009 heeft Emmen bruto 1.017 hectare bedrijventerrein. Van 2005 tot en met 2009 is daarvan 62.08 hectare uitgegeven, waarvan in 2009 slechts 6.06 hectare, terwijl voor Pollux, De Tweeling en Bargerpoort een uitbreiding in voorbereiding is. Wat de fractie betreft moet in de komende periode worden gediscussieerd over de vraag of dit allemaal wel zo gewenst is. Bedrijventerreinen mogen er dan wel uitnodigend bij liggen, maar zij geven bijvoorbeeld ook veel renteverlies. De kadernota grondbeleid < wanneer gaat die overi-

gens verschijnen? > is een goed moment om hierover een fundamentele discussie te gaan voeren. Daarbij moet naar de mening van de GroenLinks-fractie de insteek zijn: duurzaamheid, innovatie en kwaliteit in plaats van kwantiteit. Wellicht is er, zoals de heer Wilms opperde, een combinatie te maken met de bespreking van het rapport van de rekenkamercommissie. Ook de WMO geeft reden tot zorg; de accountant geeft dit ook aan. Kan de wethouder zeggen aan welke bezuinigingsmaatregelen wordt gedacht? De fractie gaat graag een discussie aan over het nemen van sociale en solidaire maatregelen.

Het voorgaande geldt natuurlijk ook voor de WWB, die eveneens als risico geldt.

Het is opvallend dat het stadionbedrijf als een meer dan gemiddeld risico wordt gezien, terwijl het winst oplevert. Heel apart!

Het doet deugd te lezen dat het werkelijke tekort bij de EMCO weliswaar nog € 3,5 miljoen bedraagt, maar dat dit een verbetering betekent van € 3,8 miljoen ten opzichte van de resultaatverwachting. De fractie wil graag weten wanneer de wethouder de raad op de hoogte zal brengen van de nieuwste ontwikkelingen binnen de WSW en hoopt dat zij daarover een heel positief verhaal te horen krijgt.

Voorts de vraag wanneer de raad inzicht krijgt in de mogelijke financiële consequenties van de risico's, zeker waar het gaat om de grondexploitaties en de opneemeregelingen, beheer, onderhoud en onderhoud kapitaalgoederen. Op dit moment wordt het weerstandsvermogen als voldoende gezien, maar gelet op wat er gaat komen, is de vraag of dit niet moet worden verhoogd, bijvoorbeeld tot € 350,- per inwoner. Dat het goed is dat er risicomanagement is, maakt het Atalanta-project wel duidelijk. Het college geeft aan dat momenteel bekeken wordt hoe risicomanagement organisatiebreed kan worden ingevoerd. Dat lijkt de fractie niet voldoende. Zij wil weten wat de stand van zaken hieromtrent is en of mag worden verwacht dat dit op korte termijn ook echt in de hele organisatie zal zijn geïmplementeerd.

Over de bedrijfsvoering zou de fractie graag op zeer korte termijn een *update* van de ontwikkelingen willen ontvangen. Deze kosten tenslotte heel veel geld. Op basis van de controlerende rol heeft de raad recht op inzicht in de relatie tussen de ontwikkeling van de kosten en het rendement. De paragraaf bedrijfsvoering is nogal beschrijvend en staat vol met goede intenties. Mede

gezien de komende bezuinigingen zou het nodig kunnen zijn te komen tot aanpassing.

De accountant stelt dat de raad geen regels heeft opgesteld voor de weging van kostenoverschrijdingen, terwijl de raad het budgetrecht heeft. Het gaat de fractie te ver hierover nu een motie in te dienen, maar zij verzoekt de commissie die de 'heisessie' gaat voorbereiden over de werkwijze van de raad dit op de agenda te zetten om er voor te zorgen dat hierover afspraken worden gemaakt.

Over de inkoopregels wordt geschreven dat deze nog steeds niet worden nageleefd, maar als er allerlei protocollen zijn, moet het niet zo moeilijk zijn dit wél te doen. Het is overigens goed te lezen dat er geen aanwijzingen zijn van fraude. In het kader van 'Emmen klimaatneutraal in 2020' zou spreker het volgend jaar een aparte milieuparagraaf in de Jaarverantwoording opgenomen willen zien, net als bijvoorbeeld voor de WMO, en wel omdat milieu relaties legt op velerlei gebied. Spreker denkt dan aan duurzaamheid, economie, arbeidsparticipatie, gezondheidszorg etc. Graag een reactie van de wethouder.

De vraag is of de doelstellingen in de begroting 2009 zijn gerealiseerd. Gezien het resultaat is dat natuurlijk zo, maar dat kon wel dankzij incidentele meevallers. Waren die er niet geweest, dan had moeten worden geconcludeerd dat de doelstellingen níét waren gehaald en dat er een tekort zou zijn geweest. Er is nu een overschot en daarop moet de gemeente zuinig zijn, zeker gelet op de tekorten op de langere termijn. De vraag is waarom het college voorstelt het positieve saldo voor vier zaken te bestemmen. De post ten behoeve van Atalanta is duidelijk, maar van de andere drie heeft spreker nergens kunnen vinden wat hiervoor de redenen zijn.

Het Sociaal Jaarverslag neemt de GroenLinks-fractie voor kennisgeving aan. Daarin is te lezen dat de formatie toch is uitgebreid en dat met name de leeftijdscategorie 50 tot 65 jaar erg groot is. Op niet al te lange termijn zal er dus het een en ander gebeuren. De vraag is of het college al heeft nagedacht over de vraag hoe daarop ingespeeld gaat worden en hoe alle kennis van oudere ambtenaren overgedragen gaat worden. Spreker vindt het jammer dat de DOP-fractie niet is gekomen met een amendement overeenkomstig haar zienswijze. Dan zou het duidelijk zijn geweest. Het amendement dat is ingediend en dat genoemde fractie mede heeft ondertekend, lijkt weer op een positief nee en daar kan hij niet zo veel mee.

(Tijdens het betoog van de heer Dijkgraaf is de heer Horstman ter vergadering gekomen).

De heer Halm merkt op dat ook de BGE-fractie er tevreden over is dat de opgaande lijn in het jaarrekeningproces weer zichtbaar is, na de breuk van verleden jaar. Daarmee is nog niet alles halleluja. Het is zelfs beschamend dat de accountant en de auditcommissie opmerkingen moeten maken over de grondexploitatie en de risico's. De fractie gaat ervan uit dat er nu echt werk gemaakt gaat worden van het op geld zetten van de risico's.

Ook is de fractie erg ontstemd over het wederom niet naleven van de inkoopregels. Jaar op jaar worden daarover opmerkingen gemaakt, maar het blijft kwakkelen. College, neem uzelf serieus en laat er werk van maken!

De fractie onderschrijft de opmerkingen en de aanbevelingen van de accountant en de auditcommissie. Zij vinden de reactie van het college op het rapport van bevindingen aan de magere kant. Er had wat de BGE-fractie betreft wel gedetailleerder op het rapport mogen worden ingegaan.

Het vinden van de juiste balans in de jaarrekening is bijna een krachttoer. Mooie resultaten en een positieve uitkomst op het eerste gezicht, maar let op: als het geheel wordt ontdaan van incidenten, dan ziet het resultaat er veel minder rooskleurig uit en komen de donkere wolken van de crisis in zicht. Dat de ontwikkelingen in de gemeente Emmen niet van haar koers hebben gebracht is mooi meegenomen, maar het voorkomt niet dat ook de gemeente de bakens zal moeten verzetten om in de toekomst sluitende begrotingen te realiseren.

De BGE-fractie maakt zich ook zorgen over de toename van het aantal ambtenaren. Sinds 2006 is de formatie toegenomen met 111 en in 2009 bedroeg die toename 45 ten opzichte van 2008. Natuurlijk zijn er sinds 2006 wettelijke taken bijgekomen, zoals de uitvoering van de WMO. Ook vragen sommige beleidsterreinen in bepaalde omstandigheden meer mankracht. Te denken valt dan aan de schulphulp en de WWB. Naar de mening van de BGE-fractie zou de toename van het aantal ambtenaren op bepaalde terreinen moeten worden gecompenseerd door verbetering van de automatisering en de successen die het college zegt geboekt te hebben in de afgelopen jaren met vermindering en vereenvoudiging van een aantal regels. Hoe realistisch acht het college een bezuiniging op het ambtelijk apparaat, gezien de ontwikkeling in de afgelopen vier jaren?

Opnieuw alle risico's in kaart brengen van Atalanta, WMO, EMCO en grondexploitatie etc. voert nu te ver. De opmerkingen daarover zijn helder en nopen tot maatregelen, die naar de vaste overtuiging van de fractie niet zonder 'erg' kunnen, om maar eens een welerterm te gebruiken, want het is belangrijk op koers te blijven en niet uit de bocht te vliegen.

De BGE-fractie heeft er geen behoefte aan alle programma's na te lopen en uit te vlooien op mogelijke missers. Zij verwacht dat daar waar sprake is van fouten daarvan wordt geleerd en dat de structurele tekortkomingen goed zullen worden aangepakt.

De fractie wil op dit moment het verleden het verleden laten. Voor haar is de vraag belangrijk welke maatregelen er worden genomen om op koers te blijven en te komen tot een sluitende begroting. Zij ziet met zeer veel spanning de Kadernota tegemoet.

Nog de volgende opmerkingen.

De BGE-fractie hoopt dat de kosten van het Rundedal na herbesteding met de vereiste grondwaarde worden terugverdiend. Luister goed naar wat ondernemers willen om te voorkomen dat er nog meer over de *grup* gaat. En dan graag ook nog even uitleggen waarom de Rijksgebouwendienst zo voordelig kan shoppen aan de Vreding.

Opgemerkt wordt dat het algemene beeld goed is, met inachtneming van de opmerkingen, en dat het heel goed kan worden. College, ga er voor! Het Sociaal Jaarverslag 2009 neemt de BGE-fractie voor kennisgeving aan. Tevens heeft zij kennisgenomen van het Burgerjaarverslag, waarop volgens de fractie een groot deel van de burgers niet zit te wachten.

Wat het resultaatbestemmingsvoorstel betreft: de fractie is akkoord met het bedrag van € 3.218.000,- voor activiteiten en investeringen uit 2009. Voor de overige voorstellen is het nu niet het juiste moment. Zij vindt dat de bestemming die moeten worden meegenomen bij de op stapel staande bezuinigingen in het kader van de Kadernota 2010. Zij is benieuwd hoe het college en de andere partijen hier tegenaan kijken. Afhankelijk van de reacties in tweede termijn zal zij laten weten hoe zij denkt over de overige voorgestelde besluiten.

De heer Huttinga zegt dat de jaarrekening 2009 kan worden geplaatst onder de noemer 'een vertekend beeld'. Dat heeft allerlei oorzaken en de hoofdoorzaak is wel de verkoop van de aandelen Essent voor € 58 miljoen. Tevens hebben andere

daarmee verband houdende grote posten en andere incidentele zaken hun invloed gehad op het uiteindelijke financiële resultaat. Het autonome resultaat over 2009, exclusief bijzondere baten, is sterk negatief. Er kan verschillend worden gedacht over de vraag hoe dit geïnterpreteerd moet worden, zodat spreker maar even geen bedrag noemt; hij zou wel een verklaring kunnen geven, doch dat zal hij nu niet doen.

Ook het perspectief voor 2010 is negatief, zoals blijkt uit de begroting die het vorig najaar is aangenomen door de raad. De verwachtingen voor de rest van dit jaar zijn evenmin bijzonder positief. Bekend is dat er stevige bezuinigingen aan komen; het college heeft al een behoorlijke bezuinigingsronde aangekondigd.

Dit alles is onontkoombaar, maar geeft zorgen. Hoe wordt de gemeente Emmen aantrekkelijk, gezond, sterk en sociaal gehouden? Gelukkig heeft de gemeente een goed gevulde reservepot, en met de accountant concludeert de ChristenUnie-fractie dan ook dat er voldoende mogelijkheden zijn om het minder gunstig financieel perspectief de komende jaren te trotseren. Dat vereist overigens wel nauwkeurig en strak sturen. Kijkend naar de verschillenanalyses, valt er nog wel wat te verbeteren. Begroting, tussentijdse rapportages en rekening liggen wederom uiteindelijk toch weer behoorlijk fors uit elkaar, ondanks het nabericht bij de bestuursrapportage II. Eerlijkheidshalve wil spreker opmerken dat de forse vordering op Enexis nog nagekomen is, die ook een behoorlijke invloed heeft.

In de nabije toekomst zullen door allerlei ontwikkelingen een aantal belangrijke dossiers stevig van invloed zijn en blijven op het financiële resultaat en op de mogelijkheden. Bijvoorbeeld op de WMO zal zonder meer toenemend geld moeten worden toegelegd. Het wordt een kunst als gemeente oprecht sociaal te blijven en tevens het geheel financieel toch overzichtelijk te houden. En hoe gaat het EMCO-dossier zich ontwikkelen? De ChristenUnie-fractie is verheugd over de bedrijfsmatige ontwikkelingen bij het WSW-bedrijf, maar is eveneens zeer benieuwd naar de verdere afwikkeling van de opheffing van de gemeenschappelijke regeling. Ook de ontwikkeling van de sociale en financiële kant van de Wet werk en bijstand is en blijft een zeer spannend onderwerp.

De fractie vindt het opmerkelijk dat de accountant constateert dat de programmaverantwoording meer diepgang kan krijgen door vooraf de beleidsvoornemens concreter te benoemen. Een citaat uit het rapport van de accountant: "In het

jaarverslag wordt ingegaan op relevante ontwikkelingen en hetgeen is gedaan in 2009. Een koppeling met de beleidsvoornemens en de vooraf benoemde doelstellingen is in beperkte mate aanwezig. Hierdoor wordt ook de beoordeling van de gerealiseerde voornemens in relatie tot de gemaakte kosten bemoeilijkt.” Dit komt spreker bekend voor. Heeft hij het college niet jarenlang hierop gewezen, soms tot vervelens toe en vanuit allerlei invalshoeken en in verschillende beoordelingen? Het verheugt hem dat de externe controle- en rekenmeester nu hetzelfde aangeeft. Gaat het college hiermee nu ook echt aan de slag?

Ten aanzien van de grondexploitatie het volgende. Verleden jaar heeft de ChristenUnie-fractie opgemerkt dat de gronden aan de Vreding nogal hoog waren gewaardeerd. Nu moet na de verkoop bijna € 1,7 miljoen worden afgeboekt. Naast de omstandigheid dat dit te betreuren is, brengt dit indirect de kosten voor complex Vreding op een veel hoger niveau. Dit zijn wel heel dure misrekeningen! Het inzicht had eerder moeten doordringen.

Voor het overige brengt de grondexploitatie behoorlijk grote financiële risico's met zich mee. Een aantal complexen zit qua exploitatie al in de gevarezone. Het zogenaamde 'er aantrekkelijk bij liggen' krijgt dan ook een wat wrange bijmaak. Gelukkig is de reservepositie in de grondexploitatie stevig, waardoor het een stootje kan lijden. Voor het overige zal op het grondbeleid nog worden teruggekomen bij de aanstaande bespreking van het rekenkamerrapport.

Het is goed wanneer het college verder voortgang maakt met het nauwkeuriger plannen van de investeringen en het inzetten van de volumes. Deze beide zaken vormen ook een feuilleton in het jaarrekeningproces en dat is niet positief, hoewel de financiële effecten dat natuurlijk weer wél zijn. Er worden zaken gewoonweg niet gedaan die wel begroot waren en op de rol stonden. Het gaat dit keer in totaal om € 6,4 miljoen, wat toch een significant deel is van het beïnvloedbare gedeelte van de begroting. Dat is geen goede zaak.

De tips die de accountant geeft ten aanzien van het risicomanagement spreken de ChristenUnie-fractie aan. Zij zou graag zien dat het college daarmee aan de slag gaat, met name ten aanzien van de majeure dossiers. Het oefent daarmee immers al flink bij het Atalanta-project, zij het onder leiding van de raad en diens adviseur Twynstra Gudde. Spreker zou zeggen: implementeer dit verder!

Over de programmaverantwoording heeft hij wel wat gemengde gevoelens. Naast hetgeen hij daar even geleden over opmerkte in relatie tot een opmerking van de accountant en naast de goede ontwikkelingen die de afgelopen jaren zijn ingezet ten aanzien van de beleidsverantwoording, zijn er nog steeds programma's waarvan de verantwoording weinig voorstelt, ondanks de enorme hoeveelheid tekst. Er zijn grote verschillen tussen de diverse programma's en zelfs binnen een programma. De ene keer zie je een duidelijk, beknopt verslagje van wat het doel was, wat is gedaan en wat er is bereikt – de andere keer slaat de verantwoording nauwelijks of niet terug op het gestelde doel, als er al sprake is van een concreet doel. Opnieuw wil hij het college vragen dit steviger op te pakken. Het kan ook best wat compacter. Het college heeft een frisse start gemaakt en hij daagt het college uit dat ook in dezen te laten zien.

Voorts een reactie op de suggestie van de heer Wilms over het indienen van vragen bij de auditcommissie. Dat lijkt spreker op zich een heel aardige suggestie, omdat daarmee voorkomen wordt dat er in de raad een gedetailleerde behandeling ontstaat, hoewel het tot nu toe best meevalt. Voorheen gebeurde een en ander in de commissie en die manier van behandelen wil de heer Schoo graag terug, maar die was ook niet altijd even plezierig. In elk geval is het een leuke suggestie van de heer Wilms, doch dan moet er wel genoeg tijd zijn. Of die er zal zijn, is natuurlijk de vraag, omdat je vaak zit met een vakantieperiode aan het begin van de meimaand, de maand waarin de rekening meestal wordt besproken, dus dat kan lastig zijn.

Ten slotte: met het voorgelegde besluit kan de ChristenUnie-fractie instemmen.

De voorzitter geeft het woord aan het college voor een reactie, allereerst aan de wethouder van onder meer financiën.

Wethouder Arends merkt op dat het even wennen is als je achter de colleegetafel zit. Niettemin zal hij zijn best doen alle fracties te bedienen met een reactie op ieders inbreng.

Over de helderheid en de leesbaarheid van de jaarrekening zijn diverse opmerkingen gemaakt. Hij herkent daarvan een aantal, want toen hij nog aan de andere kant van de tafel zat, heeft hij ze ook weleens gemaakt. Opgemerkt zij dat bij de opzet van de jaarrekening wordt voortgeborduurd op eerdere jaarrekeningen. De jaarrekening 2007 is indertijd bij Deloitte aangemeld

voor de Cordes Troffee, een prestigieuze prijs. De gemeente Emmen heeft niet gewonnen, maar in het juryrapport is wél gesteld: “De gemeente Emmen heeft haar doelstellingen duidelijk weergegeven binnen de programma’s, zowel kwalitatief als kwantitatief. Verbeterpunten zijn met name de hoeveelheid en de vormgeving.” Spreker wil hiermee maar zeggen dat je een jaarrekening blijkbaar op verschillende manieren kunt lezen. Het is hem helder dat de gemeenteraad daar ook een bepaalde kijk op heeft. Hij weet niet of het volgend jaar al aan alle wensen kan worden voldaan, maar hoopt over drie jaar een mooi plaatje te kunnen laten zien, compacter en meer aansluitend bij de doelstellingen.

De heer Eggen informeert of hij het goed heeft verstaan dan de wethouder sprak over 2007.

Wethouder Arends bevestigt het te hebben gehad over de jaarrekening 2007.

Toen hijzelf nog deel uitmaakte van de gemeenteraad zei iemand op de publieke tribune steeds: “Je zou een aantal zaken eens wat inzichtelijker moeten maken voor de gewone burger.” De desbetreffende persoon gaf hem wat tips. Toen hij aan de andere kant kwam te zitten, dacht hij: laat ik die tips maar eens in de praktijk brengen! Op de pagina’s 242 tot en met 244 is de ontwikkeling van de woonlasten in de gemeente Emmen inzichtelijk weergegeven. Daar is te zien hoe mooi dit in de afgelopen vier jaren ontwikkeld is. Dat wil hij meegeven aan eenieder die iets gezegd heeft over de ontwikkeling van de woonlastendruk in de komende jaren.

2009 is in financieel opzicht een uitzonderlijk goed jaar voor de gemeente Emmen geweest. Gezegd is dat dit natuurlijk mede te maken heeft met de verkoop van de Essent-aandelen, en hij is de laatste om dat te ontkennen.

Waar het gaat om het bestemmingsvoorstel betreffende de Essent-gelden, verwijst spreker iedereen naar pagina 21 van de jaarrekening. Daar wordt helder uiteengezet waarom het college het bestemmingsvoorstel heeft gedaan. Trouwens, niet alleen de Essent-gelden zijn binnengekomen, want daarenboven nog eens een kleine € 13 miljoen aan incidentele baten. Zij dragen eveneens bij aan het resultaat.

Een jaarrekening komt tot stand op basis van structurele en incidentele baten en lasten en over 2009 is er een overschot van bijna € 16 miljoen. Over hoe een aantal posten zich tot elkaar verhoudt, zijn analyses gemaakt en deze zullen nadrukkelijk worden meegenomen bij de opstelling

van de begroting 2011 en in het kader van de heroverwegingen.

Economisch gezien was 2009 een moeilijk jaar voor de gemeente. Het vorige college heeft daarop gereageerd met de Versnellingsagenda en acties. De effecten daarvan zijn eveneens te zien op pagina 21: voor € 44,8 miljoen zijn acties, voorzieningen en reserves gerealiseerd. Dat is uitzonderlijk in een situatie zoals die verleden jaar was. Geconstateerd kan worden dat er in 2010 nog heel veel investeringen moeten plaatsvinden en heel veel ambities een vervolg moeten krijgen. In 2009 was er sprake van onderuitputting en dus zal er sprake moeten zijn van ‘alle hens aan dek’ om alle investeringen in 2010 tot uitvoering te laten komen. Er kunnen ambities zijn en daarvoor kunnen er middelen zijn, maar een en ander zal dan nog in uitvoering moeten worden genomen; dat is niet alleen afhankelijk van wat je zelf wilt, want er zijn ook anderen bij betrokken. Daarmee moet altijd rekening worden gehouden. In elk geval kan spreker melden dat sinds zijn aantreden als wethouder, dus in twee maanden tijd, de werkloosheid al is gedaald met 1 procentpunt. Het niveau is nog hoog, maar de werkloosheid ligt wel weer op het niveau van twee jaar geleden. Het zou heel mooi zijn als deze ontwikkeling zich doorzet.

Over de realisering van de doelen die het college heeft gesteld en die door de raad zijn geaccordeerd, bestaat een hoge mate van tevredenheid. Over de interne ontwikkelingen in 2009 is te zeggen dat de organisatie van het jaarrekeningproces 2009 beduidend beter was dan die in 2008. Geconcludeerd kan worden dat 2008 een incident was en geen trendbreuk. Vanzelfsprekend blijven er verbeterpunten. Spreker ziet het ook als een taak voor de accountant en de auditcommissie de gemeente hierop te wijzen. Bij dezen dank aan de auditcommissie voor haar adviezen. Verbeteren is een continu proces. Het is geen kwestie van: we nemen een actiepoint en daarmee is het verbeterproces voorbij! Hij sluit niet uit dat als er wat is verbeterd daarna weer weleens iets wat voor verbetering vatbaar is de kop opsteekt. Aan verbetering zal dus continu gewerkt moeten blijven worden. Het is ook helder dat de resultaatbestemming dit keer anders is vormgegeven dan het vorige jaar, dus dat is eveneens een verbetering ten opzichte van 2008. En waar het gaat om de aanbeveling van de accountants en de auditcommissie betreffende single information/single audit SISA: die aanbeveling wordt reeds opgepakt.

Onderuitputting vraagt erg veel aandacht en is een kwestie die echt niet van vandaag op morgen zal zijn opgelost. Het betreft enerzijds een boekhoudkundig proces, want je moet weten wanneer welke investeringen aan snee komen, en anderzijds de vraag hoe je die qua kapitaallasten en rentetoerekening goed in je begrotingsproces tot uiting laat komen.

Je kunt ambities hebben, maar in dit huis moeten er genoeg mensen zijn die de ambities kunnen oppakken. Spreker heeft gehoord dat de raad niet meer ambtenaren wil, maar iedereen moet beseffen dat er een ander kaartje aan hangt als meer wordt gewenst. Als sommige zaken moeten worden getemporiseerd, gewoon omdat de werkdruk niet anders toelaat, heeft dat niets te maken met het uithollen van het budgetrecht van de raad < spreker vond dit een wel wat zware term >, maar met de wijze waarop werkprocessen soms gaan ten aanzien van het opzetten en het goed tot uitvoering kunnen brengen van plannen, waarbij ook inspraaktermijnen een rol spelen. In elk geval zal verder worden gegaan met het verbeteren van dit hele proces. Hij is er voor dat daarop meer grip wordt verkregen.

Op de vraag over de inhuur van derden verwijst hij graag naar pagina 77 van de jaarrekening. Waar het gaat om het rentenadeel in relatie tot de Essent-gelden hoopt hij bijna dat de gemeente dit jaar weer een nadeel heeft, want het zou betekenen dat de gemeente wederom € 58 miljoen van Essent krijgt!

Met betrekking tot de interne beheersing, waarnaar onder andere de DOP-fractie verwijst, beveelt spreker de heer Schoo aan een en ander nog eens goed door te lezen. Immers, in het betrokken deel wordt gesteld dat het college op basis van het eerste kwartaal niet goed in staat is de uitkomst van het jaarresultaat in te schatten. Maar hoop doet leven! Als men ziet wat nu het geprognosticeerde resultaat is en onderkent dat de ervaring leert dat dit altijd beter is, kan worden geconcludeerd dat er weer lucht is.

Ook over de inkoopregels is een aantal opmerkingen gemaakt. Natuurlijk is het heel vervelend dat sommige dingen niet goed gaan, maar in dit huis werken meer dan 1.000 mensen en waar wordt gewerkt, worden weleens fouten gemaakt. Als er enkele fouten worden gemaakt, moet daarvan wat gezegd worden en moet er ook wat aan gedaan worden, maar laat men nu net doen alsof de zaak hier niet op orde is en zeggen: er moet nu toch echt een structurele oplossing komen voor dit probleem! Soms worden er ook onbewust fouten gemaakt. Dat zou niet moeten,

maar er moet niet al te dramatisch over worden gedaan.

Ten aanzien van de vragen die over Atalanta door de DOP-fractie zijn gesteld, wil spreker verwijzen naar pagina 17 en naar pagina 125. Wat de doorkijk naar het meerjarenperspectief betreft: bekend is dat er reden tot zorg is. Het college heeft daar ook aandacht voor. Geconstateerd kan echter worden dat de vette jaren echt voorbij zijn en dat de tering naar de nering zal moeten worden gezet. Morgen krijgt de raad de Kadernota in de bus en bij de behandeling van die nota in juni zal hierop ongetwijfeld uitgebreid worden teruggekomen. Vooralnog is de verwachting dat, als er niets wordt gedaan, in 2010 wordt uitgekomen op een tekort van € 11,5 miljoen, doch de raad mag van het college verwachten dat het wél wat doet. Er zijn trouwens al maatregelen getroffen die voorzien in oplossing van het probleem, en wel voor een bedrag van € 7 miljoen. Wel moet worden gezegd dat het Noorderplein hiervan nog geen onderdeel uitmaakt.

Op de adviezen betreffende de WMO en de WWB van de accountant zal ongetwijfeld wethouder Jumelet ingaan. De heer Wilms sprak daarstraks over 'wiens brood men eet, diens woord men spreekt', maar erop gewezen zij dat de accountant de adviseur van de raad is. Deze heeft richting de raad misschien mooie woorden opgeschreven die op het college betrekking hebben, maar het is wel zo dat wat de accountant over de WMO en de WWB heeft gesteld adviezen aan de raad zijn, niet aan B&W, en zij hebben hiermee dan ook nog niet gewerkt.

Nagenoeg door elke fractie is het nodige gezegd over het grondbeleid. Hierbij bekruipt spreker een beetje het gevoel dat de emoties niet goed in de hand zijn. Hij wil hierbij maar de woorden *stiff upper lip* gebruiken, want het grondbeleid van de gemeente Emmen staat als een huis. In de Kadernota 2010 zal de raad de meerjarenprognose vastgoed aantreffen en die zal de raad inzicht bieden in de grondcomplexen. Er is geen sprake van hoge balanswaarden, maar van reële boekwaarden, zeker per m². Waar nodig heeft het college maatregelen genomen in de voorzienings sfeer. De grote grondpositie die de gemeente heeft, wordt met name veroorzaakt door het Rundedal, namelijk 172 hectare, zijnde circa 50% van de grondvoorraad voor bedrijven en tuinbouw. De grondvoorraad van het Rundedal bedraagt per m² € 6,-, inclusief de getroffen voorziening, en dat is redelijkerwijs vergelijkbaar met de prijs per m² voor landbouwgrond.

Als de gronden van het Rundedal worden ontrokken aan de tuinbouw en worden ingezet als compensatiegronden, komt de gemeente daarmee neutraal weg. Er is dus alleszins sprake van een aanvaardbaar risico.

In 2008 is gesproken over de vraag of op de locatie Vreding is al dan niet een verlies moest worden genomen. Na ampele discussie is gezegd: we nemen het verlies niet, want de verwachting bestaat dat deze grond kan worden verkocht tegen een redelijk aannemelijke prijs. Er werd gedacht dat er een verdienmogelijkheid in zou kunnen zitten. Er had indertijd ook kunnen worden besloten het verlies in 2008 te nemen, in plaats van in 2009. Dat is echter niet gedaan. Er is in 2009 geprobeerd dit grondcomplex te verkopen tegen een zo hoog mogelijke prijs, maar dat is niet gelukt. Wel is de Belastingdienst voorbijgekomen. Deze dienst wilde wel bouwen en de gemeente wilde deze eigenlijk heel graag in Emmen houden, ook omdat het ondernemersverhaal daarbij een niet onaantrekkelijke rol speelt. Kortom, het college heeft besloten het grondcomplex aan de Vreding tegen de toen geldende marktprijs aan te bieden aan de Belastingdienst en het verlies te nemen. Men kan zeggen dat het verlies voorzichtigheidshalve in 2008 had kunnen worden genomen, maar nu dit in 2009 is gebeurd, is het min of meer lood om oud ijzer.

Kijkend naar het geheel van het woningbedrijf, is te zien dat 230 hectare voor woningbouw in voorraad is, waarbij wordt uitgegaan van een uitgifte van ongeveer 60% voor bebouwing. Dat betekent dat ongeveer 137 hectare uitgeefbaar zijn, goed voor de bouw van ruim 4.500 woningen. Op basis van de huidige plannen en de gestelde doelen zou het woningbestand in de gemeente tot 2020 nog moeten groeien tot ongeveer 52.150 woningen. Conclusie: de voorraad die er is, is nodig om aan de doelstelling te kunnen voldoen. Zolang de gemeenteraad geen ander besluit neemt, zal deze van het college verwachten dat het uitvoering geeft aan het genomen besluit.

Verder heeft de gemeente voor 135 hectare grond voor bedrijventerrein en 172 hectare voor de tuinbouw (Rundedal). In 2008 is door de gemeenteraad een bedrijvensie vastgesteld, aan welke visie is meegewerkt door Oranjewoud, waarin wordt uitgegaan van een gemiddelde uitgifte van 14,5 hectare per jaar. Eveneens wordt ervan uitgegaan dat de gemeente een voorraad dient te hebben van 73,5 hectares om bedrijven die zich hier willen vestigen te kunnen

bedienen. Dat moet op verschillende plekken in de gemeente kunnen en op verschillende gronden voor bedrijven. Spreker kan melden dat er tot mei al 6,5 hectare zijn uitgegeven tegenover ongeveer 6 hectare in 2009. Het kon dus minder! Verder is te melden dat er al 11 hectare in optie zijn uitgegeven, waarvan een aantal met rente. Dat wil zeggen dat dit zeer aannemelijke opties zijn die op afzienbare termijn tot verkoop leiden. De prognose voor het totale bedrijventerrein tot 2020 is dat de gemeente circa 220 hectares nodig heeft. De conclusie van het college is op basis van de beleidsuitspraken van de raad dat de huidige voorraad vooralsnog voldoende is en dat er voor de middellange termijn een tekort dreigt. Spreker stelt zich voor dat dan het Rundedal in beeld kan komen.

Wellicht zal wethouder Kuper iets zeggen over Megahome.

Gevraagd is of er bij het stadionbedrijf wel een risico is, aangezien dit winst maakt. Welnu, als de ontwikkelingen bij FC Emmen vóór de winterstop zich ná de winterstop voortzetten, is er sprake van een groot risico. Dit heeft dus niet zozeer te maken met het resultaat van het stadionbedrijf in enig jaar.

Het college heeft er voor gekozen het resultaat over 2009 te bestemmen zoals is voorgesteld. Te zien is dat het college de posten die in 2009 niet zijn uitgegeven in 2010 wél wil uitgeven. Om die reden zijn daarvan bestemmingsreserves gemaakt, zodat dit geld niet in de algemene reserve verdwijnt, maar beschikbaar blijft voor de gestelde doelen.

Bij het bedrag ter storting in het SIOF wordt het project Atalanta genoemd. De raad zal evenwel weten dat het SIOF onder andere is bedoeld voor Atalanta, maar ook voor andere strategische projecten. Zo zijn in het verleden voor de bouw van Het Schip II in Klazienaveen de nodige gelden aan het SIOF onttrokken.

Wat de storting in het fonds openbaar gebied betreft: raadsbreed bestaat het gevoel dat er ten aanzien van het openbaar gebied wel een tandje bij kan. De inschatting zou weleens kunnen zijn dat dit toch wel erg lastig is op basis van budgetten die vanaf 2011 beschikbaar zullen zijn. Het college heeft gemeend er goed aan te doen hiervoor nu geld te reserveren. Het moet de heer Thole, die hierover in het vragenhalfuur vragen heeft gesteld, als muziek in de oren klinken! Van de bestemmingsreserve onderhoud zou men kunnen zeggen dat het gaat om een fonds accommodaties. Ook daarover is in het vragenhalfuur al een opmerking gemaakt. Met de voor-

gestelde storting wil het college het mogelijk maken de ergste pijn op dit gebied te lenigen. Spreker heeft de indruk alle vragen en opmerkingen te hebben beantwoord, hopelijk naar genoegen.

Wethouder Jumelet zal reageren op de drie onderwerpen in zijn portefeuille die voorbij zijn gekomen, en wel de WWB, de WMO en het EMCO-bedrijf.

Wat het laatste punt betreft: met betrekking tot de frictiekosten en hetgeen is gereserveerd om de reorganisatie mogelijk te maken is binnen de gemeenschappelijke regeling gesproken. De laatste stand van zaken is nog niet te geven, omdat de reorganisatie nog niet volledig is uitgevoerd. Van de liquidatie van de gemeenschappelijke regeling is de raad op de hoogte, evenals van het feit dat er een stappenplan is opgezet. Wat Coevorden betreft is in dat stappenplan opgenomen dat een en ander in augustus bekend moet zijn. Het bestuur van de gemeenschappelijke regeling zou dit overigens graag zien vóór de zomervakantie. Als er duidelijkheid is over de liquidatie en de frictiekosten zal daarvan een overzicht komen in de jaarrekening van de EMCO-groep.

Over de WMO en de WWB is ook het een en ander opgemerkt in het verslag van de accountant, onder andere dat deze van zins is ten aanzien van majeure dossiers de demografische ontwikkelingen en ook de ontwikkelingen betreffende WWB en WMO goed in beeld te brengen. Het is van belang te constateren dat de druk op de WMO-voorzieningen groter wordt en dat dit eveneens geldt voor de WWB-uitkeringen. Nadrukkelijk moet worden bekeken hoe de kosten in de hand kunnen worden gehouden. Met betrekking tot de aanbesteding van de huishoudelijke hulp heeft spreker al vaker gezegd dat er sprake is van een verhoging van prijzen. Ter zake was een van de besluitpunten dat er een onderzoek zou worden gestart naar de vraag hoe besparingen kunnen worden ingeboekt. Dit is nu aan de orde, waarbij het de bedoeling is ook de bezuinigingen op tafel te krijgen van de bezuinigingen. Bezuinigen heeft dus de aandacht, aangezien het gaat om openeinderegelingen.

Er is voorts gevraagd wat het frequent herindexering en het mogelijk bundelen van voorzieningen betekent. Welnu, dit zijn opmerkingen van de accountant. Spreker stelt zich voor dat te dien aanzien meer kan worden gestuurd als de plannen aan de orde zijn.

Gevraagd is eveneens naar inzicht in de stand van zaken. Daarom is te zeggen dat die niet veel afwijkt van die in 2009. Het volume aan WMO-voorzieningen neemt niet dramatisch toe, maar is nog steeds vrij fors hoog. Een *benchmark* geeft aan dat de gemeente Emmen met haar WMO-uitgaven vrij hoog in de boom zit. Hoe hiermee in de komende tijd moet worden omgegaan, is nu niet te zeggen. Wel kan spreker zeggen dat nog zal worden aangegeven hoe het college hierop wil sturen.

Verder kan nog worden gezegd dat eerder is aangegeven dat de egaliseringsreserve in 2010-2011 leeg zou zijn. Bezien wordt hoe het anders moet, want er is een compensatiebeginsel in het geval van een openeinderegeling. Wellicht zal de gemeente het voor lief moeten nemen dat zij er jaarlijks geld bij moet leggen.

Ten slotte: het beïnvloeden van het Cebeonmodel heeft geleid tot € 2 miljoen extra voor 2010. Het college accepteert het dat dit voor 2011 niet zal gebeuren, want uiteindelijk is het Cebeonmodel wel aangepast, zij het met een mindere opbrengst voor Emmen en andere nadeelgemeenten, met de mogelijkheid in de toekomst de uitgaven in het kader van de WMO te blijven monitoren.

Wethouder Houwing-Haisma gaat allereerst in op de vraag van de CDA-fractie naar cijfers betreffende recreatie en toerisme. Zij heeft juist gisteren de eerste vergadering van het recreatieschap bijgewoond en kan zeggen dat er weer een provinciebreed onderzoek gedaan gaat worden. Als het rapport beschikbaar is, zal dit ook naar de raad worden gezonden. Dan zal kunnen worden bekeken wat de effecten zijn en hoe recreatie, toerisme, overnachtingen etc. zich ontwikkelen in de gemeente Emmen.

De fractie van Wakker Emmen maakte een opmerking over de digitale producten van het klantencontactcentrum. Daaraan wordt zeer voortvarend gewerkt, want inderdaad is er nog een aantal verbeterlagen te maken. De volgende week gaat spreekster ook zelf op dit centrum bekijken hoe het daar allemaal werkt. Zoals gezegd, wordt er gewerkt aan verbeterlagen, dit ten behoeve van de burgers.

Over de inkoopregels heeft wethouder Arends al behartigenswaardige woorden gesproken. De heer Dijkgraaf heeft gevraagd om een aparte milieuparagraaf in de jaarrekening. Inderdaad loopt het milieu nu door allerlei beleidsterreinen heen. Er gebeurt in feite best veel, alleen is het weinig inzichtelijk. Spreekster wil graag na de

zomervakantie met de raad in bespreking gaan over alles wat hier op dit vlak gebeurt, wat er nog moet gebeuren om het uitgangspunt 'klimaatneutraal in 2020' daadwerkelijk te bereiken en welk prijskaartje daaraan hangt. In de discussie kan dan meteen ook windenergie en verder alles wat er op het milieuvlak speelt worden meegenomen. Daarna wil zij bekijken hoe een en ander op een andere manier in de begroting of de jaarrekening verantwoord kan worden.

Wethouder Kuper heeft intussen weer een nieuw begrip geleerd: 'controle-obesitas'! Het ziektepercentage is inderdaad licht gestegen. Hij heeft daar geen echte verklaring voor, maar gelukkig blijft het ziekteverzuim beneden de 6%. Over de inhuur van derden is te zeggen dat dit onderwerp thuishoort in het Sociaal Jaarverslag. Gevraagd is ook nog even te rapporteren over de inhuur in 2009. Dat lijkt spreker geen probleem. Er zijn voorts vragen gesteld over de doorontwikkeling van de organisatie in relatie tot interne communicatie, efficiency etc. Er is verleden jaar een presentatie gegeven over de organisatie van de gemeente, maar helaas was de opkomst van raadsleden niet groot. Het is volgens spreker nu nog te vroeg om diep op het onderwerp in te gaan. Wel kan hij zeggen dat de opzet is een kwaliteitsslag in de organisatie te maken. Hij vindt dat de schotjes bij de gemeente best wel meevallen, doch het college wil nog iets meer van de dienstenstructuur af. Impliciet houdt dit in dat meer aandacht moet worden gegeven aan de communicatie. Een en ander vraagt wel wat van de organisatiecultuur en vergt een proces van langere tijd. Het is zeker niet zo dat het flexwerkconcept tot minder communicatie heeft geleid, sterker nog: veel mensen zeggen dat het zo mooi is dat je op een plek meteen contact hebt met diverse mensen op de afdeling, al zijn er weliswaar ook klachten.

Opgemerkt is dat het percentage functioneringsgesprekken aan de magere kant is. Die opmerking deelt spreker. Hiervoor zal derhalve oog moeten zijn. Dat voorkomt dan misschien mede communicatieproblemen.

De fractie van Wakker Emmen heeft gevraagd naar de marketingcampagne Delftlanden. Spreker ligt bij dat er binnenkort een collegevoorstel komt over dit onderwerp. Hij zal de vraag meegeven aan wethouder Sleeking, die hij vervangt. Zoals bekend, heeft de gemeente met betrekking Megahome een kort geding aangespannen. Daarin heeft de rechter uitgesproken dat partijen nog eens met elkaar om de tafel moeten gaan zitten.

Dat is ook gebeurd. Het lijkt er nu op dat partijen er op hoofdlijnen uit zijn. De details worden momenteel uitgewerkt. Zodra de details allemaal goed geregeld zijn, zal aan de raad uiteen worden gezet wat een en ander betekent voor de gemeente Emmen. In elk geval worden er verdringen gemaakt. Tegen Megahome is gezegd: zolang er constructief gewerkt wordt aan het invullen van de details, laten we het kort geding voor wat het is, maar als we er niet uitkomen, kan dit zó weer worden opgestart!

De heer Van der Weide informeert of er ook is gesproken over een eventuele inspanningsverplichting.

Wethouder Kuper zit niet bij de onderhandelingen, want dat is wethouder Sleeking, dus op deze vraag kan hij geen antwoord geven.

De voorzitter lijkt het goed dat het college de raad in de eerstkomende commissievergadering informeert over de stand van zaken. Het valt nu ook wat buiten de behandeling van de jaarrekening.

Wethouder Kuper vervolgt zijn reactie. De heer Dijkgraaf heeft een opmerking gemaakt over de bedrijfsvoering, namelijk dat die paragraaf nogal beschrijvend van aard is, en ook over de doorontwikkeling van de bedrijfsvoering. Hij meent daarop hiervóór al te zijn ingegaan. Daaraan kan worden toegevoegd dat, gezien het leeftijdsbestand, de gemeente in de komende jaren te maken zal krijgen met een groot natuurlijk verloop. Het vraagt extra inzet om de kennis die 'wegloopt' te borgen; er zijn bijvoorbeeld al een 'jonge mensen'- en uitwisselingsprogramma's. Hij herinnert zich dat er in de tijd waarin hij net wethouder was drie of vier ambtenaren vertrokken van de afdeling financiën, ongeveer 150 jaar ervaring. Toen zat iedereen met de handen in het haar, dus ja: je moet kennis aftappen en overdragen.

Er is ook iets gezegd over de toename van het aantal ambtenaren en spreker koppelt dat aan de vele ambities die de gemeente had en heeft.

Wethouder Thalens-Kolker wil ingaan op twee onderwerpen: het voortijdig schoolverlaten en de Youngstercampagne.

Wat het voortijdig schoolverlaten betreft: het is goed je te realiseren dat het soms gaat om het aantal meldingen en soms over individuele leerlingen die voortijdig de school verlaten. Het

college wil vooral aan de voorkant zitten en voorkomen dat voortijdig schoolverlaten plaatsvindt. Meldingen worden geregistreerd om, zodra er een melding binnenkomt, meteen door de school en de leerplicht actie te laten ondernemen. Daarom hanteert de gemeente ook een andere definitie dan het ministerie, dat ervan uitgaat dat iemand voortijdig schoolverlater is wanneer de betrokken leerling een maand lang niet meer aanwezig is geweest. Het college gaat ervan uit dat het bij een maand niet op school zitten te laat is voor het daadwerkelijk nemen maatregelen. Het percentage dat in de jaarrekening vermeld wordt, heeft betrekking op het aantal meldingen en niet op het daadwerkelijke aantal voortijdige schoolverlaters. In 2008 zijn samen met onderwijsinstellingen in de gemeente convenanten afgesloten, waarbij de afspraak is vastgelegd dat het aantal voortijdige individuele schoolverlaters jaarlijks met 10% zal worden verminderd. In het eerste jaar waarin de onderwijsinstellingen zich hierop hebben gericht was de teruggang al 10%. Zij verdienen daar een groot compliment voor. Zelfs een van de instellingen, het Drenthe College, heeft het percentage van 20 bereikt. Inmiddels zit het tweede jaar er op en ook nu weer is het percentage met 10 gehaald. Het gaat dus goed. Het is erg belangrijk de inzet vol te houden en daar voluit voor te gaan, want een schoolcarrière goed afmaken met een startkwalificatie betekent goed de arbeidsmarkt op kunnen komen, iets wat juist in deze tijd van bijzonder groot belang is. Het jaar 2009 heeft het college uitgeroepen tot Jaar van de jeugd. De term 'Youngstercampagne' is daar als paraplu boven gehangen voor allerlei verschillende activiteiten die in 2009 zijn ontplooid en die in 2010 nog zijn doorgelopen. De raad zal zich wellicht de activiteiten rond de Vuelta herinneren, maar ook het jeugdparlement, het SMS-project, het .....-event, the Challenge of future-wedstrijd, waarvan 3 juni de uitkomst bekend wordt gemaakt. Het zijn allemaal activiteiten geweest die in dit kader hebben plaatsgevonden. Het is ook wel heel bijzonder dat de gemeente een jongere in dienst heeft genomen die voor haar als accountmedewerker werkzaam is en een heel mooie schakel vormt tussen de gemeente en de jongeren. Vanuit diens contacten met jongeren brengt deze medewerkers heel veel ideeën binnen die soms tot uitvoering komen. Voor het jeugdparlement is thans een voorstel in voorbereiding om dit in 2010 weer doorgang te laten vinden.

Kortom, veel activiteiten onder de paraplu Youngstercampagne. Wat spreekster betreft is de winst daarvan vooral geweest dat ervaringen konden worden opgedaan met andere vormen van jongerenparticipatie. Dus niet een vaste, statische jongerenraad, maar heel flexibel en ook langs andere wegen contacten leggen met jongeren en hun ideeën zoveel en zo snel mogelijk honoreren. Zij nodigt raadsleden uit om, wanneer zij eens te voet van de ene plek naar de andere moeten en daarvoor eigenlijk wat te moeten zijn, naar de kelder aan de Wilhelminastraat te gaan, want daar staan tien fietsen voor hen te leen. Het was een idee van het jongerenparlement, en het blijkt te werken.

Nogmaals, de ervaringen die zijn opgedaan met het op een flexibele manier vormgeving van jongerenparticipatie zijn de grote winst. De raad kan in het najaar een notitie tegemoet zien waarin wordt aangegeven hoe het college de jongerenparticipatie in de toekomst vorm wil geven.

De voorzitter schorst de vergadering voor het nuttige van de gebruikelijke kroket.

Schorsing.

De voorzitter heropent de vergadering en geeft in tweede termijn het woord aan de raad.

De heer Wanders doet het deugd te kunnen constateren dat de verkoopcijfers van bedrijventerrein die van 2009 al overtreffen. Het geeft enige geruststelling ten aanzien van de prognoses.

In eerste termijn hebben collega-raadsleden iets gezegd over de presentatie van de resultaten in de jaarrekening. De PvdA-fractie kan wel onderschrijven wat de heer Huttinga hierover zei, namelijk dat de uniformiteit nog wat ver te zoeken is. Nu de wethouder de werkloosheidscijfers al zo kort na diens aantreden beschikbaar heeft, neemt de fractie aan dat die over 2010 straks ook in de jaarrekening worden opgenomen; in deze jaarrekening staan ze immers nog niet.

Wat de heer Dijkgraaf zei over helder Nederlands wordt door de fractie eveneens gesteund. Het is een goede suggestie, alhoewel spreker meende ook het woord *update* voorbij te hebben horen komen.

Wat over het ziekteverzuim is gezegd, is nog geen verklaring voor de stijging. Hem dunkt dat je toch moet willen weten waardoor die is veroorzaakt. De stijging is gelukkig nog geen 6%, maar helaas ook nog geen 5%. Dat het percenta-

ge van dalen naar stijgen is gegaan, lijkt een signaal. Wellicht is het een neveneffect van het flexconcept. Het verdient aanbeveling dit na te gaan.

Het ingediende amendement zal de PvdA-fractie niet steunen. Zij blijft voor het collegevoorstel.

De heer Van der Weide vraagt of de heer Wanders kan motiveren waarom geen steun aan het amendement wordt gegeven.

De heer Wanders vindt dat uit het voorgelegde raadsvoorstel blijkt dat de gemeente wil blijven investeren. Daarom vindt zijn fractie het belangrijk dat het SIOF wordt gevoed.

De heer Van der Weide ziet het vullen van deze reserve ook als bedoeld voor investeren, maar dan op sociaal gebied. Hij neemt aan dat de heer Wanders het met hem eens is dat de WMO-kosten oplopen. De vraag is: hoe wil de PvdA-fractie die extra kosten gaan betalen? Er wordt nu gesproken over € 15 miljoen, doch dat geld kan maar één keer worden uitgegeven. De fractie van Wakker Emmen is er voor dat € 5 miljoen naar de egaliseringsreserve WMO gaat, opdat de WMO-voorzieningen betaalbaar blijven.

De heer Wanders zegt dat de fractie van Wakker Emmen dit mag vinden, maar dat de PvdA-fractie het collegevoorstel ter bestemming van het resultaat 2009 goed vindt. Over de WMO en wat dies meer zij zal de raad ongetwijfeld nog bij de behandeling van de Kadernota te spreken komen.

De heer Huttinga vindt dat de heer Van der Weide er een beetje krampachtig in zit. Er zijn wel meer dossiers die een open einde hebben, met variabele uitkomsten per jaar. Juist als die in de rekening tot uitdrukking komen, kan de gemeente erop sturen. Als je telkens egaliseert, is de noodzaak van sturing lang niet zo groot. Wat het college voorstelt is zijns inziens dan ook een goede oplossing. De ChristenUnie-fractie zal dat steunen.

De heer Van der Weide heeft van de PvdA-fractie nog niet gehoord hoe zij de WMO-kosten in de toekomst wil gaan financieren. Hij is het met de heer Huttinga eens dat er geld moet zijn op het moment waarop een opheffingstekorten vertoont, maar als daarvoor nu een bedrag van € 5 miljoen wordt gereserveerd, kun je

dit straks bij de bezuinigingen niet ergens anders in investeren.

De heer Wanders herhaalt dat hierover bij de behandeling van de Kadernota ongetwijfeld nog zal worden gesproken. Bovendien: volgens hem heeft de raad te allen tijde het budgetrecht. Als de raad aanpassingen wenst en er fondsen zijn die daarvoor in aanmerking kunnen komen, zal dat ongetwijfeld nog ter sprake komen.

De heer Wilms dankt het college voor de beantwoording.

Het is goed dat in de komende tijd een discussie over het grondbeleid gaat plaatsvinden. Volgens de CDA-fractie is het zo dat de raad een afspraak heeft gemaakt voor de vulling van het SIOF, en wel in geval er incidentele meevallers zijn, wat op dit moment aan de orde is. Het is heel vreemd vanuit het rekeningresultaat een storting in de egaliseringsreserve WMO voor te stellen, zoals in het amendement wordt gedaan; er is namelijk een egaliseringsreserve binnen de WMO. De CDA-fractie is van mening dat hierover nader moet worden gesproken. Als de rijksbijdrage leidt tot tekorten bij de gemeente, moet eerst maar eens goed inzichtelijk worden gemaakt hoe die zijn ontstaan, in plaats van klakkeloos te gaan aanvullen. Dit zijn de argumenten van de fractie om tegen het amendement te stemmen.

De heer Van der Weide wil allereerst wijzen op zaken in de eerste termijn waarop hij nog een antwoord wenst.

Over het fonds sociale infrastructuur heeft hij gevraagd in hoeverre de uitputting er voor heeft gezorgd dat ambities niet zijn gehaald en wat de toekomstplannen van het college zijn aangaande dit fonds. Kan hierop wat nader worden ingegaan?

Deloitte maakt er melding van dat de gemeente Emmen € 110 miljoen investeert in het Atalanta-project. Ook daarop is nog geen reactie gekomen.

Verder het verzoek aan de mail-, brieven- en telefoonbeantwoording aandacht te geven. Dit is namelijk een punt dat voor verbetering vatbaar is.

Wethouder Arends heeft gerefereerd aan het juryrapport in verband met de Cordes Trofee. Blijkbaar is de gemeenteraad van Emmen toch iets kritischer over de leesbaarheid van de jaarstukken dan dit rapport aangeeft.

De fractie van Wakker Emmen erkent dat er ook zaken vanuit het SIOF niet naar Atalanta gaan, maar concludeert wel dat Atalanta een grote slurper van dit fonds is. Het voorstel zoals dat in de samenvatting van het raadsvoorstel staat, namelijk het storten van ruim € 10 miljoen in het SIOF, haalt bij de fractie de zorgen niet weg dat het geld niet ook nog aan andere zaken wordt besteed dan aan Atalanta.

De heer Wanders wijst erop dat er, voor zover hij heeft kunnen constateren, verleden jaar € 900.000,- aan het SIOF is onttrokken, voor een groot deel ten behoeve van het winkelcentrum Bargeres. De heer Van der Weide heeft het over Atalanta als een grote slurper, doch spreker hoort graag concrete bedragen, of het zou moeten zijn dat de heer Van der Weide een glazen bol heeft en derhalve weet wat er dit jaar voor Atalanta nog uit het SIOF wordt gehaald.

De heer Van der Weide veronderstelt dat de heer Wanders het met hem eens is dat de grote uitgaven voor Atalanta nog moeten komen. Gezien de bewoordingen die zijn gekozen in het raadsvoorstel, concludeert hijzelf dat het grootste gedeelte van het geld dat in het SIOF wordt gestort naar Atalanta gaat. Wellicht heeft het college voor het bedrag van € 10 miljoen een andere bestemming, maar daarover heeft hij niets gehoord.

De heer Wilms heeft een suggestie gedaan met betrekking tot het grondbeleid. Daar kan de fractie van Wakker Emmen wel in meegaan. Het lijkt haar goed dat dit op de agenda komt. De opmerking van wethouder Kuper dat flexwerken geen invloed heeft op de interne communicatie heeft spreker aan het denken gezet. Hij kan zich zo voorstellen dat als iemand de ene keer op de tweede verdieping zit, vervolgens op de derde en dan weer in gebouw B of gebouw C, dit de communicatie niet ten goede komt. Misschien kan de wethouder dat nader uitleggen.

De heer Scheltens deelt mee dat de VVD-fractie vindt voldoende antwoord te hebben gekregen, waarvoor dank aan het college. De fractie zal het raadsvoorstel steunen en dus niet het ingediende amendement.

Mevrouw Hoogeveen merkt op dat een korte toelichting op de locatie Vreding in de Jaarverantwoording eerder al wat duidelijker had kunnen zijn. De D66-fractie begrijpt nu dat er van

wege een economisch belang € 1,75 miljoen verlies is genomen.

De fractie begrijpt dat het college vast wil blijven houden aan zijn ambities ten aanzien van de grondexploitaties. Dit lijkt voor dit jaar goed uit te komen.

De fractie spreekt de hoop uit dat de ambitie om de WMO-kosten in toom worden gehouden. De D66-fractie kan instemmen met het resultaatbestemmingsvoorstel.

De heer Schoo dankt het college voor het grotendeels beantwoorden van de vragen.

De DOP-fractie is blij dat wethouder Jumelet de zin die spreker heeft aangehaald ziet als een opmerking van de accountant. Hoop doet leven! De fractie is benauwd voor de WMO in de komende tijd. Daarom wil zij, zoals in het amendement staat, alvast € 5 miljoen reserveren. Te vrezen valt dat doordat de raad bij de Kadernota allerlei bezuinigingen op diens bordje krijgt, de WMO onder druk komt te staan, maar ook hier: hoop doet leven! De DOP-fractie blijft het amendement in elk geval steunen. Het liefst zou hij het bedrag van € 15,7 miljoen wegzetten tot de bezuinigingen aan de orde zijn, maar de DOP-fractie blijft het amendement steunen.

De heer Scheltens informeert of de heer Schoo doelt op het mondelinge amendement of op het schriftelijke amendement.

De heer Schoo heeft het mondelinge amendement om de resultaatbestemming geheel te betrekken bij de begroting 2011 hierbij in feite ingetrokken, gehoord de reacties van andere fracties, want hij kan ook tellen! Het door de fracties van Wakker Emmen en DOP ingediende amendement is het maximaal haalbare, hoewel hij betwijfelt of dit het zal halen.

De heer Moinat denkt dat, gehoord de discussie, bij de voorgestelde storting in het SIOF de woorden 'ten behoeve van Atalanta' beter hadden kunnen worden weggelaten. Voor dat project wordt immers toch al geput uit het SIOF. De SP-fractie steunt het ingediende amendement niet. De heer Huttinga gaf het heel goed aan: egaliseren van tekorten geeft een vertekend beeld. Gelet op de vele opmerkingen over het vertekend beeld in de jaarstukken, lijkt de fractie dat zoiets niemand wil. Het gaat bij het egalisatiefonds WMO ook om een aparte discussie. De SP-fractie gaat akkoord met het voorgelegde raadsvoorstel.

De heer Leutscher deelt mee dat de fractie van LEF! het amendement van de fracties van Wakker Emmen en DOP niet zal steunen. Zij denkt dat toevoeging van het geld aan het SIOF past binnen het kader van majeure en innovatieve projecten, alsook binnen het Atalanta-besluit van 18 december 2008. Dit is herbevestigd door alle partijen in de raad bij de motie van 29 april jongstleden.

Spreker werd getrickerd door een opmerking van wethouder Arends over het aantal ambtenaren. De wethouder gaf aan dat dit mede afhangt van hoe de raad tegen een aantal zaken aan kijkt. Dat roept de vraag op: wie heeft aan ambtenaren de opdracht gegeven te komen met bezuinigingsmogelijkheden voor een bedrag van zo'n € 15 miljoen? Spreker mag er toch van uitgaan dat de opdracht niet alleen is te bekijken waar het ietsje minder moet, maar ook naar wat in het vervolg achterwege kan blijven. Dan zou de gemeente het kunnen doen met minder ambtenaren. Anders gezegd: het is te hopen dat de boodschap aan de ambtenaren niet is dat zij niet in eigen vlees hoeven te snijden!

De heer Dijkgraaf wil nog een paar opmerkingen maken over het grondbeleid en de grondexploitatie. Het feit dat in de Jaarverantwoording een negatief effect wordt aangegeven, sterkt hem in de mening dat hierover gediscussieerd moet gaan worden. Wethouder Arends gaf aan dat al 6 hectare zijn verkocht en dat het minder had gekund, maar spreker wil het omdraaien: het had veel meer gemoeten! Er dient te worden gediscussieerd over de vraag of je almaar meer en meer wilt, dan wel of je in moet zetten op andere zaken.

Het amendement zal de GroenLinks-fractie evenmin steunen. Dat heeft onder andere te maken met het gegeven dat er zoiets als een SIOF is. Wil je daarmee iets, dan moet je een fundamentele discussie aangaan over het nut en de noodzaak. Volgens spreker komen er dit jaar nog gelegenheden genoeg om hierover te spreken. De Kadernota komt morgen in de bus, zo heeft de wethouder meegedeeld. De fractie is zeer benieuwd welke richtingen daarin worden aangegeven.

De wethouder Houwing heeft een toezegging gedaan over het hele milieugebeuren. Spreker geeft haar de tijd om een en ander na de zomer in te brengen, maar hoopt wel dat dit ver zal zijn voordat de begroting wordt behandeld, omdat er dan wellicht nog iets mee kan worden gedaan.

Hij hoopt dus dat het niet ergens in december zal worden, maar vrij snel na de zomer.

Over de bedrijfsvoering heeft wethouder Kuper het een en ander gezegd, maar deze is niet ingegaan op de opmerking dat het gaat over heel veel zaken, een heleboel geld en veel trajecten. Inzichtelijk moet worden gemaakt wat het rendement is. In de Jaarverantwoording worden bijvoorbeeld de opleidingstrajecten senior beleidsmedewerker genoemd. Het gaat dan om 60 mensen die dit opleidingstraject nu hebben gevolgd. Gesteld wordt: "een proces dat er uiteindelijk toe moet leiden dat het effect van het handelen van Emmen als lokale overheid voor de samenleving verbetert." Spreker zegt dan: vertel nu maar eens wat het rendement is, hoe dat wordt bereikt en wanneer! Zó moet zoiets inzichtelijker worden gemaakt. Hij hoopt dan ook dat dit het volgend jaar veel beter zal zijn; tenslotte moet de raad daarop kunnen toetsen.

Verder gaat hij ervan uit dat binnenkort duidelijk wordt wat de stand van zaken bij de EMCO is. Over de WMO komt de raad zeker nog wel te spreken bij de behandeling van de Kadernota. Ten slotte: de GroenLinks-fractie gaat akkoord met het voorstel.

De heer Halm heeft nog een vraag over het voorgestelde besluit, met name over de storting in het SIOF ten behoeve van Atalanta. Wethouder Arends heeft gezegd dat het genoemde bedrag niet alleen voor Atalanta is, maar zoals het wordt gesteld, wordt dit toch duidelijk gereserveerd ten behoeve van dit project. Of leest hij dit verkeerd? Als de toevoeging 'ten behoeve van Atalanta' wordt weggestreept, heeft de BGE-fractie er geen moeite mee dat het bedrag van € 10.064.000,- in het SIOF wordt gestopt.

De heer Huttinga wil het college graag bedanken voor de adequate beantwoording van de vele vragen.

Hij is buitengewoon content met hetgeen de wethouder van financiën naar voren heeft gebracht, zeker als het gaat om de vraag hoe wordt getracht de jaarrekening in het vervolg vorm te geven. De wethouder heeft zich ten doel gesteld over drie jaar iets te hebben waarmee hopelijk de ereprijs kan worden binnengesleept. In 2007 zat de gemeente er kennelijk al dicht bij, maar als spreker terugdenkt aan wat hij er in 2007 van vond, is hij blij dat hij niet in een van de *benchmark-gemeenten* woont. Wat toen is neergezet was op zich best een aardige prestatie, maar destijds zijn toch ook de nodige opmerkingen

gemaakt over zaken als doelstellingen, wat er is bereikt en hoe een en ander in de Jaarverantwoording terecht komt. Ook over de verschillenanalyse werden in die tijd regelmatig opmerkingen gemaakt. Hij is zeer benieuwd!

Wat de *stiff upper lip* van wethouder Arends betreffende de grondexploitatie betreft: spreker kan zich hierin wel vinden. Toch wil hij de wethouder graag meegeven dat de grondexploitatie niet alleen de gebruikelijke risico's met zich meebrengt, maar naast transactierisico's ook rente- en waarderingsrisico's. Dat zijn zaken die om een voorzichtige behandeling en belegging vragen. Natuurlijk is een proactieve grondpolitiek voor een gemeente heel belangrijk, maar dan wel voorzichtig en scherp aan de wind om de risico's beperkt te houden.

Wethouder Kuper had een heel leuke uitsmijter, want had het opeens over drie ambtenaren die met 150 jaren ervaring zijn vertrokken. Spreker dacht: die ambtenaren moeten dan zijn gerekruteerd in 1954 en toen was mijn vader, die nu 75 is, net in dienst als 18-jarige, dus dit kan nóóit! Het zullen dus óf meer dan drie ambtenaren zijn geweest, óf het aantal jaren klopt niet!

In eerste termijn heeft hij verzuimd zijn hartelijke dank uit te spreken aan eenieder die zich voor de aangeleverde stukken heeft ingezet.

Wethouder Arends wil hierbij aansluiten, want ook hij heeft in zijn eerste termijn geen dank uitgesproken. Het is natuurlijk heel mooi als je als nieuwe wethouder van financiën met een jaarrekening als deze mag komen. Het kon minder, zegt men dan in Drenthe. De *credits* zijn evenwel voor de voorgangers van dit college, in het bijzonder zijn voorganger op financiën. Ook complimenten en waardering voor de medewerkers, want details die hij de raad kon melden, kwamen heel vlot. Hij heeft trouwens begrepen dat het tegenwoordig niet meer zozeer gaat om de details, als wel om leiderschap, ironie en enige zelfspot!

De heer Leutscher merkt op: en je moet er lief bij kijken!

Wethouder Arends kan dat soms, niet altijd! Door de VVD-fractie is opgemerkt dat het nieuwe college het oude college blijft verdedigen. Welnu, hij heeft kennisgenomen van de mooie foto op de Jaarverantwoording en heeft daartegen geen bezwaar gemaakt, want er wordt lief op gekeken.

Aan de heer Huttinga kan hij zeggen dat het voor hem een ereprijs zou zijn als hij wederom voor zijn partij zeven zetels in de wacht mag slepen. De werkloosheidscijfers staan inderdaad niet in de Jaarverantwoording. Mogelijk heeft dit te maken met het feit dat ze op het moment van de samenstelling niet zo riant waren. De volgende keer zullen ze gewoon worden opgenomen. De zorg over de WMO geldt voor eenieder. Kijkt men naar de WMO-ontwikkelingen in 2010, dan zal men zien dat er sprake is van een forse overschrijding. Aangezien het gaat om een openeinderegeling, draagt de gemeente het verlies zolang er geen andere beleid is dan het huidige. Of er nu wel of geen reserves voor in het leven worden geroepen, een overschrijding wordt sowieso wel afgedekt, hetzij in de exploitatie, hetzij via de reserves. Het amendement is geen garantie dat het beter wordt dan het nu is. En natuurlijk heeft de raad altijd het budgetrecht, wat er ook wordt besloten. Als de raad vandaag tot een storting in het SIOF besluit en de volgende week voor een jeu de boules-baan in Klazienaveen-Noord vanuit het SIOF € 100.000,- beschikbaar wil stellen, dan gebeurt dat.

De heer Linnemann merkt op dat de jeu de boules-baan er al is!

Wethouder Arends zegt dat het slechts een voorbeeld was.

Vervolgens de mededeling dat niet de opdracht is gegeven niet te snijden in eigen vlees.

Mevrouw Hoogeveen informeert of dit wil zeggen dat de opdracht is gegeven wél te snijden in eigen vlees.

Wethouder Arends herhaalt dat niet de opdracht is gegeven niet te snijden in eigen vlees.

Mevrouw Hoogeveen maakt hieruit op dat er gesneden mag worden.

Wethouder Arends laat weten dat dit inderdaad kan. Er is niets uitgezonderd.

Mogelijk heeft hij zich over het grondbeleid verkeerd uitgedrukt, of heeft de heer Dijkgraaf hem verkeerd verstaan. Gezegd is dat er tot mei 6,5 hectare is uitgegeven en dat dit over het hele jaar 2009 6 was. Helder moge zijn dat de gemeente een actief grondbeleid moet blijven voeren. Doet zij dat niet, dan kan het op enig moment zo zijn dat nee moet worden verkocht als er vragen naar grond komen van bedrijven die zich

hier willen investeren. Er is niets dodelijker voor de ontwikkeling van werkgelegenheid in de gemeente als nee te moeten verkopen aan bedrijven die zich hier willen vestigen. Er ligt een prachtige A37 en daarvan moet de gemeente nog maximaal de vruchten gaan plukken. Als de gemeente daarin wil blijven investeren, zal zij een actief grondbeleid moeten blijven voeren. Het is sprekers ambitie dit te gaan doen. Een discussie hierover gaat hij met plezier met de raad aan. Dan zal hij de raad met alle kracht proberen te overtuigen van het belang van een actief grondbeleid.

De heer Dijkgraaf heeft niet gezegd dat er geen actief grondbeleid moet worden gevoerd. Hij heeft aangegeven dat er een fundamentele discussie moet worden gevoerd over de omstandigheid dat er steeds meer gronden bij komen en leeg blijven liggen. Misschien moet wel op een heel andere manier een actief beleid worden gevoerd. Als wordt gedaan alsof hij zegt dat het actieve grondbeleid moet worden gestaakt, worden zijn woorden geen recht gedaan.

Wethouder Arends is blij dat ook de Groen-Links-fractie een actief grondbeleid wil voeren. De opdracht voor eenieder is er voor te zorgen dat de groei en de ontwikkeling vooropstaan en dat dit gaat gebeuren via het vinden van banen, welnu: de banenmotor is het bedrijfsleven. Het fonds sociale infrastructuur is uitgeput. Dat wil niet zeggen dat het nu verdwijnt. Het college zal zich bezinnen over wat er moet gebeuren, of het slapend wordt gehouden dan wel wordt opgeheven. Spreker heeft niet de indruk dat doelen die het college zich gesteld heeft niet gerealiseerd zijn vanwege de onderuitputting van het fonds.

Ten aanzien van het Atalanta-project heeft de accountant het over € 110 miljoen. Niet duidelijk is hoe deze tot dat bedrag is gekomen. Spreker kent alleen de besluiten zoals die door de raad zijn genomen. Mogelijkerwijs heeft de accountant allerlei andere projecten die naderhand aan het Atalanta-project verbonden zijn meegerekend. Hij zou dat eens kunnen navragen, maar in elk geval gaat hij nog steeds uit van de cijfers zoals die in kwartaalrapportages zijn opgenomen.

De heer Huttinga heeft de indruk dat de accountant bijvoorbeeld ook het Willinkplein heeft meegenomen.

Wethouder Arends vermoedt dat ook, maar kan het eens navragen.

De term 'controle-obesitas' is hem uit het hart gegrepen. Hij wil de raad nog eens ter overweging meegeven dat met elkaar goed moet worden nagedacht over het punt: hoe meer rapportages worden gewenst, hoe meer ambtenaren er nodig zijn! Laat men elkaar niet gek maken met elke maand of elk kwartaal weer opnieuw een rapportage. Er moet hier gewoon gewerkt worden en dat wordt gedaan op een goede manier. Er gebeuren weleens dingen waarvan je kunt zeggen: dat moet een volgende keer beter!, en die zullen dan door het college worden aangepakt, doch het is niet gewenst elkaar gek te maken met het overvragen van allerlei rapportages. Hij heeft soms het idee dat de aandacht meer is gericht op het samenstellen van allerlei rapportages dan op het geven van uitvoering van besluiten die ertoe doen.

Wethouder Jumelet wil over het fonds sociale infrastructuur alleen maar zeggen dat het feit dat er zo veel geld naar de WWB is gegaan de ambitie aangeeft dat is gedaan wat moest worden gedaan. Aangezien het gaat om een openeinde-regeling heb je heel simpel te antwoorden op een vraag die komt. Inderdaad moet evenwel naar de positie van dit fonds worden gekeken.

Wethouder Houwing-Haisma merkt naar aanleiding van het KCC op dat het zo moge zijn dat de beantwoording van e-mails verbetering behoeft, maar dat ook kan worden gemeld dat het KCC een ultramodern centrum is waar zowat wekelijks ambtenaren van andere gemeenten komen kijken om te zien wat hier gebeurt. Het zou jammer zijn als het beeld zou ontstaan dat er zaken niet goed gaan. Er zullen altijd dingen zijn die voor verbetering vatbaar zijn en daaraan wordt gewerkt, maar feit is dat het een heel modern klantcontactcentrum is waar heel goede en vooruitstrevende dingen gebeuren en waar men heel voortvarend en met heel veel enthousiasme aan het werk is.

De heer Van der Weide wijst erop dat in de Jaarverantwoording wordt aangegeven dat de telefonie en de post aandachtspunten zijn. Hij zegt dus niet dat de medewerkers er niet enthousiast en hard aan het werk zijn.

Wethouder Houwing-Haisma heeft haar reactie gegeven om te voorkomen dat er verkeerde beelden ontstaan.

Wethouder Kuper is het met de heer Wanders eens dat het ziektepercentage gevolgd moet blijven worden. Dat gebeurt ook.

De fractie van Wakker Emmen heeft wel een heel bijzonder beeld van flexwerken. Het is niet zo dat de mensen door het hele gebouw zwerven, want over het algemeen zitten mensen nog wel op afdelingen. Het is dus niet zo dat iemand vandaag op de eerste verdieping zit en vier dagen later op de vijfde verdieping. Hij nodigt genoemde fractie graag uit om een keer een dag mee te lopen, maar zij moet dan ook de avond meemaken om kennis te nemen van de *clean desk*-operatie.

De voorzitter begrijpt dat de wethouder buiten medeweten van de raad een vijfde verdieping heeft gerealiseerd!

De heer Dijkgraaf herinnert wethouder Kuper aan de vraag over de bedrijfsvoering in relatie tot kosten en rendement.

Wethouder Kuper deelt de mening dat een en ander niet in algemene bewoordingen meetbaar kan worden gemaakt. Natuurlijk zal het college diens uiterste best doen om dingen beter meetbaar te maken en dat geldt ook voor de bedrijfsvoering. Aan de andere kant moet je met meten niet eindeloos doorgaan. Hij is het met de heer Dijkgraaf eens dat een aantal kengetallen moet worden aangegeven, maar hij heeft geen concreet antwoord op het voorbeeld dat de heer Dijkgraaf gaf, want dat is, om het in politieke termen te zeggen, wel érg lubberiaans geformuleerd. Je kunt er niets mee.

De heer Halm heeft nog geen reactie van wethouder Arends gekregen op de opmerking over de vermelde woorden tussen haakjes 'ten behoeve van Atalanta'.

Wethouder Arends zegt dat daaraan de woorden 'onder andere' hadden moeten worden toegevoegd. Het SIOF is namelijk niet alleen bedoeld voor Atalanta; het kan wel voor Atalanta gebruikt worden, maar ook andere activiteiten/investeringen met een strategisch doel kunnen uit dit fonds worden gefinancierd.

De voorzitter constateert dat de foto op de kaft van de Jaarverantwoording al even aan de orde is geweest. Te zien is dat het college er niet helemaal compleet op staat (de burgemeester ontbreekt, red.). Gelukkig heeft hij nog zijn Burger-

jaarverslag. Hij zal er voor zorgen dat het tekort aan *exposure* daarin wordt goedge maakt. Dit geeft hem meteen ook de gelegenheid om te melden dat het Burgerjaarverslag dit jaar voor het laatst apart zal verschijnen en vanaf het volgend jaar onderdeel wordt van het jaarverslag van het college. Wettelijk hoeft het niet meer als een apart stuk te worden gepresenteerd. Er zitten zo veel raakvlakken tussen het collegebeleid en de zaken die in het Burgerjaarverslag staan dat alles het volgend jaar als een eenheid zal worden gebracht. Wie weet is er dan hoop op een complete foto!

De heer Huttinga merkt op dat het de fractie van de ChristenUnie is opgevallen dat achter het jaarverslag een antwoordkaart zit betreffende het Burgerjaarverslag 2008. Dat is wel bijzonder, want zo lijkt het alsof het nieuwe is overgenomen van het oude. Wellicht kan dit nog even worden gecorrigeerd.

De voorzitter legt na deze tweede termijn het amendement van de fracties van Wakker Emmen en DOP ter besluitvorming voor.

Bij handopsteken wordt het Wakker Emmen/DOP/amendement verworpen (de leden van de fracties van Wakker Emmen en DOP stemmen voor).

Zonder hoofdelijke stemming wordt vervolgens conform het onder nr. B4 vermelde voorstel van burgemeester en wethouders besloten, met de aantekening dat de leden van de fracties van Wakker Emmen en DOP geacht willen worden tegen te hebben gestemd.

B5. Mededelingen en ingekomen stukken [Stuknr. RA10.0050]

Er zijn geen mededelingen.

Ingekomen zijn de volgende stukken:

1. Brief bewoners Nijenbrinksflat inzake protest tegen de sloop van de Nijenbrinksflat (Volgnr. 10.030039)
2. Uitwerking werkgroep Kalden 2015 + Openbaar Bestuur: rapport brede heroverwegingen, bijlage RIS.4259 (Volgnr. RIS.4258)

3. Brief RTV Emmen d.d. 1 april 2010
(Volgnr. 10.021984)
4. Brief Stichting De Koepel d.d. 2 april
2010 inzake detailhandelsstructuur ge-
meente Emmen
(Volgnr. 10.022130)
5. Brief gemeente Rotterdam d.d. 13 april
2010 inzake hertelling van stemmen
(Volgnr. RIS.4281)

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke
stemming worden de onder 1 t/m 5 vermelde
stukken voor kennisgeving aangenomen.

De voorzitter sluit de vergadering te 22.50 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering
van 24 juni 2010.

De voorzitter,

De griffier,

AGENDA

Categorie nummer	Agenda nummer	Stuk nummer	Onderwerp
A	1	--	Opening en vaststelling agenda
A	2	--	Vragenhalfuur
A	3a	RA10.0055	Notulen raadsvergadering van 22 april 2010
A	3b	RA10.0057	Notulen raadsvergadering van 29 april 2010
A	4	RA10.0046	Vaststelling bestemmingsplan 'Begraafplaats Klazie- naveen + bijlagen RIS.4282, RIS.4283, RIS.4284 en RIS.4295
A	5	RA10.0028	Rekenkamercommissie Emmen: onderzoek re- integratiebeleid Emmen + bijlagen 10.009460 en RIS.4187
B	1	--	Vervallen
B	2	RA10.0046	Zie A4
B	3	RA10.0028	Zie A5
B	4	RA10.0049	Jaarstukken 2009 (jaarverslag en jaar rekening) en Sociaal Jaarverslag <u>Ter vaststelling:</u> Jaarverslag en jaarrekening 2009 (RIS.4301) Resultaatbestemmingsvoorstel jaarstukken 2009 (RIS.4289) Accountantsverklaring (10.10.030717), verslag van bevindingen accountant (RIS.4300) en reactie college (10.031366) <u>Ter bespreking:</u> Advies auditcommissie jaarrekening 2009 (10.030799) Mondelinge reactie op advies auditcommissie jaar- rekening 2009 <u>Ter kennisneming:</u> Sociaal Jaarverslag 2009 (RIS.4302)
B	5	RA10.0050	Mededelingen en ingekomen stukken [RA10.0050]:
B	6	--	Sluiting